PLA TERRITORIAL PARCIAL DEL PENEDÈS

ESTRATÈGIES DEL SECTOR VITIVINICOLA

Sant Sadurní d'Anoia, Febrer de 2020

CREDITS

INSTITUT DEL CAVA /PIMECAVA/ UVIPE-AVC/CEPVI

Damià Deas

Maria del Mar Torres

Pere Guilera

Antoni Cruces

Miquel Vidal

EQUIP REDACTOR

Les infraestructures. Penedès i el quart cinturó.

Jordi Julià Sorts | Enginyer de Camins | TRN TARYET

El sistema d'assentaments

Sebastià Jornet | Arquitecte | Jornet Llop Pastor Arquitectes associats

Albert Mampel | Arquitecte | Jornet Llop Pastor Arquitectes associats.

La implicació econòmica de la vinya i la seva dimensió territorial.

Miquel Morell | Economista | PROMO Assessors Consultors

Agustí Jover | Economista | PROMO Assessors Consultors

La valoració del paisatge

Miquel Vidal | Arquitecte

Andrea Tous | Arquitecte

Els espais oberts.

Ignasi Grau Roca | Enginyer agrònom | IGREMAP SLP

Ricard Molina Castellà | Enginyer de Forest | IGREMAP SLP

Eloi Parcerisa | Geògraf | IGREMAP SLP

Ferran Costa | Geògraf | IGREMAP SLP

Oscar Maeso | Geògraf | IGREMAP SLP

Coordinació i direcció dels treballs

Agustí Vilà | Arquitecte

Rosa Fornas Prats | Advocada | URBANLAND&PROJECTS

Ignasi Grau Roca | enginyer agrònom | IGREMAP SLP

Maria del Mar Torres | Institut del Cava

ÍNDEX DEL DOCUMENT

DOCUMENT RESUM

1. INTRODUCCIÓ 7
2. EL PLA TERRITORIAL DEL PENEDÈS 9
3. LES INFRAESTRUCTURES 11
4. LA DIMENSIÓ ECONÒMICA 16
5. EL SISTEMA D'ASSENTAMENTS 21
6. ELS ESPAIS OBERTS I LA VINYA 31
7. ATLES DE LA QUALITAT PAISATGÍSTICA DE LA VINYA (aQPV) 53
8. PARTICIPACIÓ 55
9. CONCLUSIONS 57

ANNEXOS

LES INFRAESTRUCTURES. PENEDÈS I EL QUART CINTURÓ.
ELS ESPAIS OBERTS.
ELS ASSENTAMENTS I LES ACTIVITATS.
LA VALORACIÓ DEL PAISATGE
LA IMPLICACIÓ ECONÒMICA DE LA VINYA I LA SEVA DIMENSIÓ TERRITORIAL.

PREÀMBUL

Des de fa quatre anys el Departament de Territori i Sostenibilitat, amb sessions de treball amb representants dels Consells Comarcals de l'Alt i el Baix Penedès, del Garraf i de l'Anoia, i dels Ajuntaments que conformen la Vegueria del Penedès, han anat configurant la proposta del què ha de ser el nou Pla Territorial Parcial del Penedès.

Esborranys d'aquests treballs, malgrat l'esforç de participació que s'ha anat portant a terme, van aflorar sense un consens aparent. Resultat d'aquest fet, i davant d'unes propostes enteses com a finalistes, actors socials i econòmics de la comarca es van organitzar al voltant d'una plataforma de debat i participació, que es va constituir com la Plataforma per a la Preservació del Paisatge Vitivinícola del Penedès.

Aquesta, liderada per l'Institut del Cava, PimeCava, UVIPE-AVC i el CepVi (Centre d'Estudis del Paisatge Vitivinícola), va iniciar una campanya d'adhesions fonamentada en el següent manifest:

Reclamem la preservació de la comarca

Del PTP del Penedès preocupa un clar oblit de la identitat de la comarca. Malgrat la pressió metropolitana, l'essència del Penedès ha perviscut gràcies al motor de l'activitat vitivinícola, d'on en deriva un fort teixit primari, industrial i de serveis. Reclamem que el PTP del Penedès es comprometi a preservar tots aquells elements que garanteixin la continuïtat i la sostenibilitat del paisatge vitivinícola com a motor del desenvolupament de l'economia de la comarca. No acceptarem cap actuació que posi en perill la identitat i el futur del Penedès com una comarca amb un entorn únic, un consolidat teixit agroindustrial i una destinació enoturística que ja és una realitat.

Una problemàtica global

Entenem aquesta problemàtica en clau global i creiem que les afeccions al paisatge de la vinya tindran conseqüències transversals. El risc de malmetre l'equilibri econòmic i social del Penedès és evident i la comarca, tot i estar propera a l'entorn metropolità, lluita per mantenir el seu caràcter i valor, del qual també se n'aprofita aquest àmbit metropolità, oferint-li un entorn ecològic de gran valor mediambiental i un espai territorial vitivinícola de gran qualitat a tocar de la ciutat. Considerem que algunes de les conegudes determinacions del PTP del Penedès no representen només una simple afecció d'una determinada superfície de conreu, sinó un perill per al seu desenvolupament social, econòmic i turístic, i en conseqüència, per al seu futur.

Per què considerem que el PTP del Penedès pot ser una oportunitat?

Defensem un marc territorial equilibrat basat en la identitat vitivinícola

El PTP del Penedès és la gran oportunitat de corregir en forma raonada els desequilibris territorials i el traçats negatius amb la vinya. El PTP del Penedès ha de ser el document que actualitzant la Carta del Paisatge i recollint les directrius del Catàleg del Paisatge del Penedès ordeni a partir de la identitat del paisatge vitivinícola el territori penedesenc.

Defensem una única marca territorial

Els professionals del sector del turisme coincideixen en la necessitat de defensar una única marca territorial. L'acumulació de marques limita la visibilitat i el reconeixement de la zona tant en el marc turístic com en el màrqueting territorial en general: Denominacions d'Origen, Capitals, Costa de Barcelona, etc.

Ens podem posicionar com el Pulmó Verd Productiu de Barcelona

Un bon PTP del Penedès pot permetre al conjunt del territori posicionar-se clarament com el "Pulmó Verd Productiu de Barcelona", proposant un servei complementari als Parcs Naturals i als Parcs Agraris, les dimensions dels quals no estan d'acord amb la dimensió metropolitana de Barcelona. A més, aquest posicionament serviria en les polítiques promocionals de turisme de

proximitat i dels productes agraris i paral•lelament permetria garantir i millorar la qualitat de vida local.

L'èxit de la campanya d'adhesions va ser immediat, i en poc temps en va haver més de 150, comptant, a més de les patronals esmentades, amb tots els sindicats agraris, el Consell Regulador de Denominació d'Origen Cava, la DO Penedès, la Cambra de comerç de Barcelona, empreses, entitats cíviques, ...

Aquest interès per la plataforma va interpel·lar als seus promotors, en el sentit de no quedar-se amb la postura còmode de la disconformitat o la protesta, i passar a la proposta, esdevenint un actor més en la formulació del Pla Territorial.

L'èxit d'aquesta plataforma es basa doncs en dos eixos:

- La transversalitat de les entitats que s'aglutinen sota el paraigües de la Plataforma.
- La possibilitat d'incidir en la formulació d'una proposta, que més que contrària a allò que va aflorar, pugui ser adoptada pel Departament de Territori, o si més no serveixi de contrast per a la millora de la proposta que finalment haurà de formular.

Per tant, la plataforma, des del seu moment inicial, és un èxit de participació en el marc de la redacció del Pla, i per tant, és un èxit també del propi Pla, tant pel nombre i qualitat dels seus integrants, com també pel seu compromís.

Aquest compromís s'ha materialitzat en el present document, amb un gran esforç liderat per l'Institut del Cava, que és qui ara ús el presenta i vol compartir.

Aquest document recull íntegrament els treballs que es van presentar a Sant Sadurní d'Anoia, al Centre d'Interpretació del Cava al Juny de 2019, pels seus redactors, a més d'incloure un resum comprensiu amb els principals continguts i conclusions.

Vagi per endavant, que aquesta participació, activa i propositiva, liderada per les patronals i per les empreses i entitats lligades al sector vitivinícola, però també al conjunt del Penedès, és fins a la data única. No hi ha antecedents de participació com la que aquí s'ha plantejat, oferint compromís i proposta, i posant-la a disposició de l'administració per a la seva consideració.

En aquest context, també cal dir que, en resposta, el Departament de Territori ha volgut participar en aquest procés escoltant les propostes i desplegant també un major esforç de participació, que de ben segur permetrà un millor pla i amb major consens.

Damià Deàs

President de l'Institut del CAVA

1. INTRODUCCIÓ

Aquest document és un resum comprensiu dels treballs desenvolupats per un conjunt de professionals de l'urbanisme i la planificació territorial amb el mandat de la PPIVP, per incidir en la millora del Pla Territorial, realitzats durant l'any 2019, i amb l'objectiu d'aportar coneixement i sensibilitat respecte al sector vitivinícola, i la seva transcendència en el territori del Penedès.

El desenvolupament d'un planejament territorial com el PTPP involucra necessàriament diverses disciplines. En coherència, el document de participació que s'ha desenvolupat ha estat elaborat per diversos professionals, especialistes en aquestes disciplines, i en la seva transferència al planejament urbanístic i territorial.

La dimensió de l'equip de treball, que ha comportat un majúscul esforç pels seus promotors, s'ha mostrat necessari des del primer moment, comptant amb professionals que, tots ells, podrien formar part del mateix desenvolupament del Pla. De fet, tots ells són col·laboradors de l'administració en planejament urbanístic i territorial en l'actualitat.

Aquest aspecte és especialment important, no només per la confiança en els treballs aportats, sinó també per la lleialtat a la proposta, més que al promotor, derivat de la responsabilitat d'estar formulant, segurament des d'una visió més lliure, el mateix pla territorial pel seu territori, el Penedès, i més enllà altre cop dels seus promotors, per a la societat.

Així, des del mateix equip de treball s'ha formulat també l'estructura dels treballs i els àmbits, que per a la millor comprensió i transcendència s'han agrupat en cinc àrees bàsiques:

- L'anàlisi sobre els aspectes relatius a **mobilitat i transport** que es cenyeix a la xarxa arterial i molt específicament a la conveniència o no de perllongar el quart cinturó.

  Aquest treball s'inicia amb una anàlisi d'antecedents de les infraestructures al Penedès, el seu origen i la justificació, i com en els últims decennis aquestes xarxes s'han anat desenvolupant i transformant, a través dels diferents plans, tant territorials com sectorials d'infraestructures. Pren especial importància el canvi de paradigma que comportarà l'alliberament dels peatges a Catalunya, i especialment l'actual AP7.

  Aquest treball conclou en la necessitat d'incrementar la permeabilitat de l'AP7, amb més servei al territori, la seva relació amb la N340, i finalment en diverses propostes de traçat per la finalització el quart cinturó, les qual convergeixen en la necessitat de tancar-lo en la ròtula d'Abrera recolzant-se sobre les infraestructures existents.

- L'anàlisi de **qualitat paisatgística** que desenvolupa una metodologia per a l'avaluació dels efectes de les transformacions sobre el paisatge vitivinícola.

  Aquest treball s'inicia amb el desenvolupament d'una diagnosi per avaluar l'efecte sobre el paisatge de les infraestructures lineals, exposant que aquest no es redueix estrictament a la pròpia ocupació, sinó que va més enllà, avaluant fins i tot les dinàmiques posteriors que aquestes indueixen.

  El mateix document, aplicant la metodologia desenvolupada, fa una avaluació de les diferents alternatives, conegudes fins a la data, o plantejades en el marc del present treball.

- L'anàlisi sobre els **estratègies d'assentaments i sectors d'activitat** que es centra en l'anàlisi de les propostes actuals, els assentaments residencials en relació a les estratègies del PTMB, les urbanitzacions en dèficit, l'emplaçament dels sectors d'activitat.

  Fa un anàlisi del planejament urbanístic vigent en el conjunt de la vegueria, contrastant-lo amb allò que s'ha anat consolidant en els últims anys, centrat en els assentaments urbans, diferenciant habitatge, terciari i sectors d'activitat. Fa un recull també de les estadístiques de construcció, i de la població, dels últims decennis, per tal de determinar els ritmes de creixement i les prognosis pels propers anys.

Analitza els sòls urbans, els urbanitzables, i els urbanitzables no delimitats, per tant les reserves de sòl al Penedès.

Conclou que el Penedès te, als ritmes de creixement, ja no actuals, ni tampoc passats, sinó òptims, reserves de sòl d'habitatge, terciari i d'activitats, garantits pels propers decennis, establint per tant que l'estratègia més adequada pel futur és la contenció, o fins i tot, la reducció, de les reserves de sòl per a futures transformacions.

Aquest document es centra únicament en allò previst en el planejament, sense entrar en l'anàlisi de l'estat de solars buits en sectors ja consolidats, que incrementa encara més les reserves per a les futures demandes.

Conclou també en una simulació de les diferents propostes de traçat del quart cinturó i els guanys en temps d'accés des dels diferents sectors d'activitat, posant en crisi les alternatives més expansives, incloent la vigent del PTMB.

- L'anàlisi sobre **els espais oberts** que es cenyeix en la seva categorització, i especialment en el paper del sector vitivinícola en la seva configuració principal al Penedès.

  La planificació clàssica dels espais oberts, que també es reflecteix en els diferents plans territorials, genera una compartimentació dels espais oberts, delimitant aquells espais on hi concorren més elements a protegir i per tant, la seva addició li confereix un major nivell de protecció.

  Aquesta metodologia, malgrat la voluntat de delimitar i ordenar en coherència el territori, atenent al seu nivell de protecció, simplifica les propostes, i perd elements d'ordenació claus, que en el cas del Penedès, es centren en la seva realitat vitivinícola generadora.

  La proposta dels espais oberts presenta una nova metodologia que permet, des dels diferents elements d'ordenació una lectura i comprensió del territori, amb una major precisió de la normativa associada, incidint especialment en el sector vitivinícola des d'una visió completa.

- L'**anàlisi econòmica** que es centra en el pes del sector vitivinícola i la seva transcendència en el territori.

  La dimensió econòmica en el planejament territorial, fins a la data, ha tingut una transcendència limitada. Quan, de forma tan extensiva, una realitat com la vinya es part d'una cadena de valor que situa els productes d'una zona a escala internacional, projectant fins i tot una imatge de país, és quan aquesta anàlisi pren una especial importància.

  Aquest el cas de la vinya, que és motor del Penedès. Per tant, la transcendència territorial de les propostes sobre aquest àmbit, i la possible competència amb el suport, o la base de la cadena de valor, la vinya, motiva una anàlisi de conjunt d'aquesta cadena, i de les implicacions de la seva transformació.

  Aquest estudi incideix en l'avaluació econòmica que pot tenir les transformacions sobre el territori, que comportin la destrucció de la vinya d'una manera completa, implicant a tots els actors, des del viticultor fins a la plataforma final de venda al detall.

Cada un d'aquests treballs, desenvolupat per un equip específic, respon també a una mirada compartida en el territori del Penedès, que s'ha anat gestant en l'intercanvi en diverses sessions de treball conjuntes.

Entenent que aquest document te com a destinatari també els propis associats, tots ells promotors, amb més o menys participació, no pot sinó iniciar-se en una breu explicació del què és el planejament territorial i els plans territorials, el qual els ha interpel·lat.

Posteriorment, en un segon apartat, ja s'entra en els diferents estudis desenvolupats, amb una síntesi dels diferents estudis portats a terme, els quals s'integren complets en els annexos al present document.

Per altra banda, com aquest document neix de la voluntat de la participació, necessàriament també conté una breu descripció de les sessions divulgatives i dels seus actors. En aquest sentit, podreu trobar també una relació de tots els associats a la plataforma.

2. EL PLA TERRITORIAL DEL PENEDÈS

L'aprovació Pla Territorial de Catalunya, l'any 1995, va dividir Catalunya en sis àmbits funcionals, els quals alhora s'haurien de desenvolupar a través de futurs Plans Territorials parcials. Aquests sis plans inicialment eren: Terres de l'Ebre, Comarques Centrals, Comarques de Ponent, Camp de Tarragona, Comarques Gironines, i Àmbit Metropolità de Barcelona.

L'any 2001 es va reconèixer com a àmbit funcional l'Alt Pirineu i Aran, format a partir de comarques que inicialment s'havien assignat a les comarques de Ponent (l'Alt Urgell, l'Alta Ribagorça, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i la Val d'Aran) i al de les Comarques Centrals (la Cerdanya). Apareix doncs una setena unitat funcional.

No és fins el l'any 2010 que és crea una nova unitat funcional, la del Penedès. En aquest cas, aquesta neix de les unitats funcionals del camp de Tarragona, l'Àmbit Metropolita de Barcelona, i de les comarques centrals.

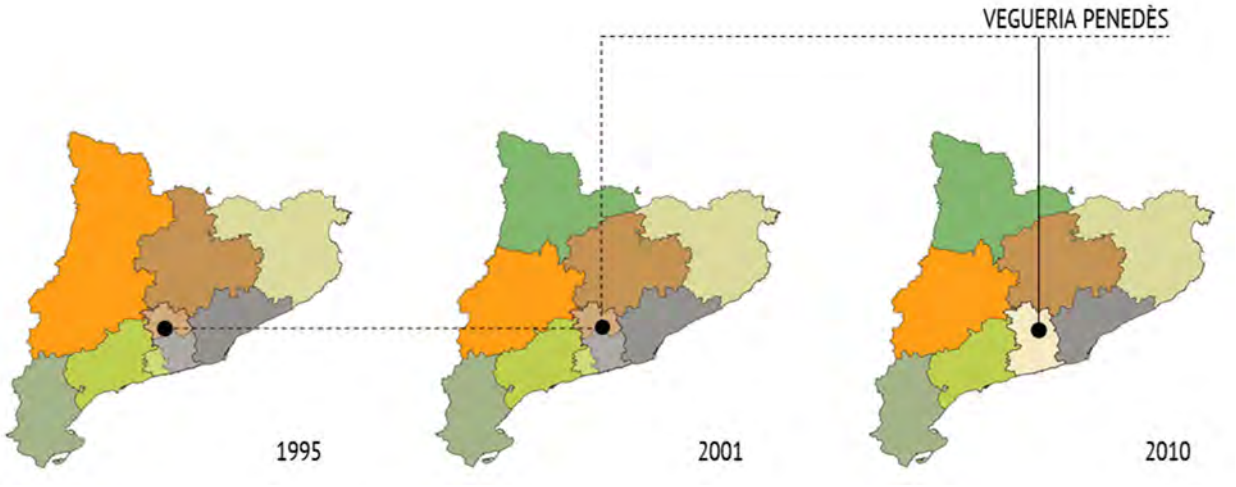

Amb aquesta última unitat funcional Catalunya passa de set a vuit unitats funcionals.

Finalment, és l'any 2013, a partir del Decret 208/2013, de 30 de juliol, pel qual es desplega la Llei 23/2010, de modificació de la Llei 1/1995 i de la Llei23/1983, on es fixa l'àmbit de planificació territorial del Penedès, que incorporà concretament les comarques de l'Alt Penedès, el Baix Penedès, el Garraf i alguns municipis de la comarca de l'Anoia que s'hi han volgut incorporar.

Davant d'aquesta situació es necessari un refós dels tres Plans en l'àmbit del Penedès per a formar el nou Pla Territorial, que segons el Molt Honorable Conseller Rull, es vol formular com una nova generació de Plans Territorials, que podrà servir de base per a la revisió de la resta de Plans de Catalunya.

El planejament és jeràrquic, és a dir, el planejament d'ordre superior genera les directrius que els que el desenvolupen han de tenir en consideració. Així, tot el planejament municipal, els POUM, reposa sobre les directrius del planejament territorial. Per tant, aquell planejament que condiciona el desenvolupament dels municipis, els usos possibles i les activitats, tant en el sòl urbà com en els espais oberts, deriva de forma directe del planejament territorial.

La lectura territorial, de gran escala, és necessària i és clau en molts aspectes, com el dimensionat conjunt dels nuclis per a l'oferta d'habitatge o de sòl d'activitat, les infraestructures, ..., la connectivitat ecològica, ..., la suficiència alimentària, ...,aspectes que s'escapen d'una lògica municipal. De tots ells, té especial significació la lectura territorial en els espais oberts.

D'aquí la importància de poder incidir en aquest planejament territorial, des de l'òptica del sector vitivinícola, que és transversal, pel seu suport extensiu i conformador de paisatges. També en els sectors d'activitat, per allotjar la important industria alimentària associada, o les infraestructures, ja no només aquelles transnacionals, pels efectes de fragmentació que poden ocasionar, sinó també en la capil·laritat de les vies locals, o fins i tot en l'estructura de camins, que donen servei a la mateixa vinya i accés als cellers, un 30% dels quals situats en els espais oberts.

Les referències a la vinya com a realitat territorial, ja es reconeixien en el Pla Territorial Metropolità de Barcelona, que establia els sòl de protecció de la vinya com a categoria de sòl en els espais oberts, juntament amb el sòl de protecció preventiva, i el de protecció especial, aquests dos últims comú també al PTPCC i al del PTMB.

És necessari doncs estendre aquesta especialització dels espais oberts en relació a la vinya, al conjunt del Pla Territorial del Penedès, com el tret principal perdurable de conformació del seu paisatge, resposta de la seva identitat cultural, social i econòmica.

3. LES INFRAESTRUCTURES

La xarxa viària

La xarxa viària metropolitana moderna fou definida els anys 1960/70 a partir de documents com el Pla Director de l'Àrea Metropolitana i la Red Arterial metropolitana. En aquests documents hi apareix ja el Quart Cinturó, amb uns traçats coherents amb una certa visió del desenvolupament del territori metropolità a llarg termini.

Plan de Ordenación del Area Metropolitana de Barcelona (aprox 1970)

Les infraestructures en aquest cas donen servei a una previsió de desenvolupaments urbans certament extensos, que mai més s'han plantejat en el Penedès, si més no amb la dimensió que es proposava.

PO AMB (1970) al Penedès: El Quart Cinturó es tanca a l'AP-7 per l'oest de Martorell, si bé es deixa oberta la porta a un possible perllongament de cornisa pel Penedès

Des d'aleshores, fa ja més de cinquanta anys, nombrosos plans, tant de la Generalitat com de l'Estat, han proposat visions del desenvolupament territorial i de la xarxa viària, que son hereves d'aquests planejaments inicials, però amb importants matisos fruit de cada moment històric.

Hi ha infraestructures com la A2 (antiga N2) i la AP7 (futura A7), i la seva relació amb la N340, que es mantenen al llarg dels plans, mentre que el tancament del quart cinturó apareix sovint en el nus de Martorell-Abrera, i en d'altres ocasions apareix la seva projecció cap a Vilafranca.

Contrasta així amb les diferents propostes, proposades inicialment per l'AMB, ressuscitades pel Pla Territorial General de Catalunya de l'any 1995, i finalment assumides pel Ministeri de Foment d'aleshores, com a única via continua estatal possible lliure de peatge, com a alternativa a l'AP7.

Pla Territorial General de Catalunya, 1995

D'una visió inicialment integral, on la infraestructura dona servei al desenvolupament urbà i d'activitat, de l'AMB (1970), es passa, en els escenaris que projecten el quart cinturó més enllà d'Abrera, a un desenvolupament estrictament d'infraestructura, que perd tot aquest sentit de desenvolupament integral del territori.

En aquest sentit, el PTMB l'any 2010, defineix una alternativa del quart cinturó, que malgrat entra també en el Penedès, és més continguda. S'ha de dir, però, que els estudis de base per a la redacció del Pla, mai van perdre l'opció de tancar el quart cinturó a Abrera, qüestionant per tant aquesta solució finalment plantejada.

En aquest context, no semblaria raonable, que el nou Pla Territorial no es planteges, com a mínim, aquestes alternatives més contingudes, i en tot cas, aprofitar íntegrament el corredor d'Abrera sobre les infraestructures ja existents.

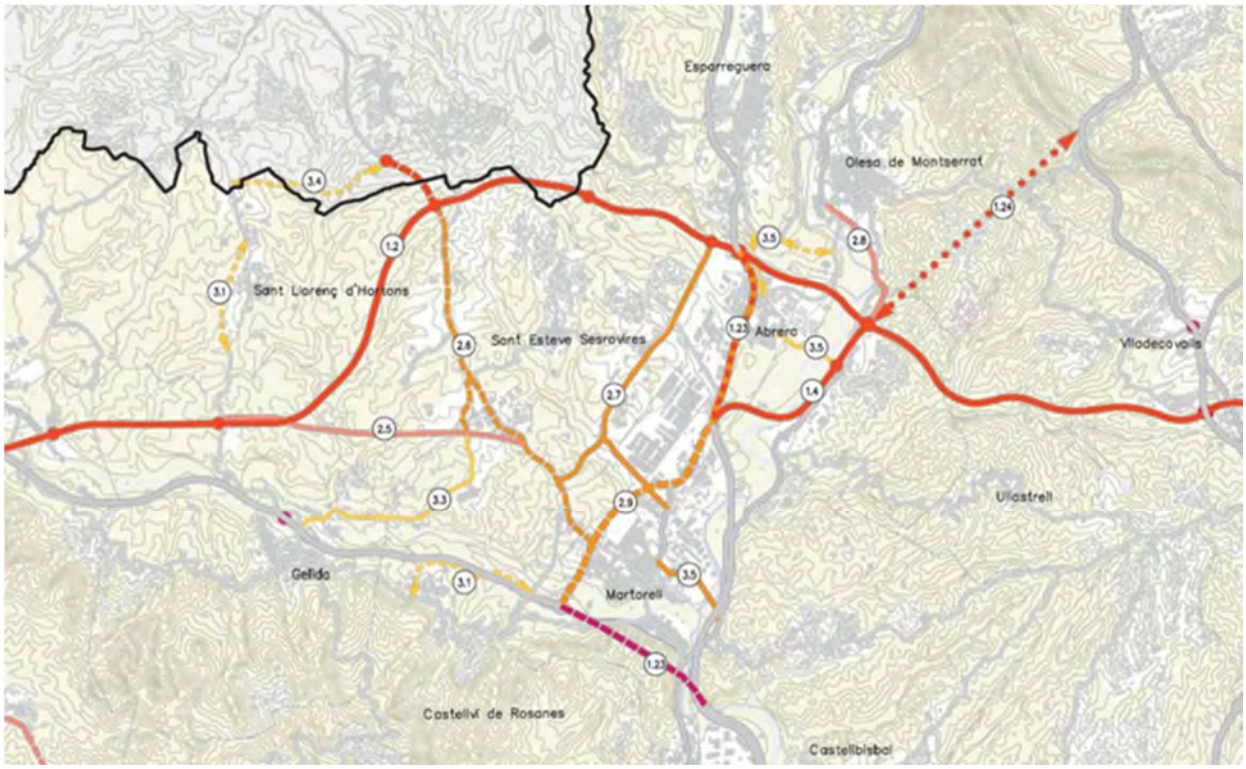

Pla Territorial Metropolità. PTM, 2010

Sobta també la recurrent referència a l'autoria i titularitat del quart cinturó al Ministeri de Foment, quan l'autoria és de l'AMB i posteriorment del Pla Territorial del Catalunya. La titularitat es adoptada posteriorment pel Ministeri de Foment, l'any 2007, per la voluntat de desenvolupar una infraestructura continua lliure de peatge com alternativa a la AP7.

Cal destacar que la visió del desenvolupament (especialment pel que fa al Penedès) i de la mobilitat, és en aquests moments substancialment diferent de la que es proposava fa cinquanta anys. No es proposa en el Pla Territorial vigent els desenvolupaments urbans que es preveien al voltant de Martorell, Abrera i Sant Esteve de Sesrovires, ni tampoc al voltant de Vilafranca, i menys encara, un segon aeroport equivalent al del Prat al nord de Vilafranca.

Alhora, la finalització de la concessió de l'AP7 fa decaure l'adopció del quart cinturó com una infraestructura continua lliure de peatges de titularitat estatal, ja que aquesta continuïtat ja la donarà la pròpia A7 (actual AP7)

Per tant, la desaparició dels peatges, i també del model d'assentaments inicialment previstos, tomba totes les raons per les quals el quart cinturó s'endinsava en el Penedès, perdent ja tot el seu sentit. Per tant, les propostes de pas del Quart Cinturó pel Penedès han quedat obsoletes.

Les estratègies per simplificar el model d'infraestructures al Penedès, passa també per fer més permeable l'AP7, incrementant el nombre de sortides, i per tant el servei al territori que travessa, complementat amb una N340, que no es plantegi com una segona autovia alternativa a una A7, ara sense peatges, repetint el model al sud de Tarragona.

Així, pel que fa a la xarxa viària es proposen les següents estratègies:

- Proposar el tancament del Quart Cinturó amb l' A-2 a Abrera, d'acord amb un dels escenaris ja contemplats (i avaluat positivament) en el *Pla director urbanístic d'infraestructures de la ròtula de Martorell – Abrera.*
- Renunciar a una nova autovia N-340, i en canvi condicionar-la com a via de segon nivell, de servei comarcal, amb traçat, seccions (1+1, 2+2 ...) i característiques (rotondes a nivell, enllaços a diferent

nivell...) variables i a definir tram a tram. Probablement cal fer una variant a l'Arboç, pel costat sud.

- Renunciar al perllongament de la C-243 entre Sant Sadurní d'Anoia i Sant Llorenç d'Hortons, ja que les millores per a la mobilitat que produiria aquesta carretera no compensen el seus impactes ambientals i paisatgístics.
- La A-7 sense peatge, la C-15 i la B-224 han de constituir la xarxa bàsica de la banda muntanya del Penedès, i l'interior d'aquest triangle pot continuar sent servit amb l'actual xarxa de caire comarcal/local, convenientment millorada en els punts on calgui.

La xarxa ferroviària

El Penedès el creuen dues línies ferroviàries d'ADIF, la línia d'ample ibèric emprada per trens de rodalies i de mercaderies i la línia d'ample internacional, projectada només per a trens d'alta velocitat.

Pel que fa al "Corredor mediterrani", cal entendre que no és tracta d'una única línia, sinó de la millora de la xarxa ferroviària al llarg del litoral mediterrani, considerat en sentit ampli. Aleshores, al Penedès, el Corredor mediterrani el configuren:

- La línia d'alta velocitat (Madrid – Barcelona – França) existent, per on han d'acabar de passant també els trens d'alta velocitat procedents de València (quan es posin en servei les inversions ferroviàries que s'estan fent al Camp de Tarragona). No hi ha ni està prevista cap estació al Penedès (si bé hi ha hagut propostes per a fer-ne una als afores de Vilafranca).
- La línia convencional d'ample ibèric existent, per on circulen rodalies i mercaderies. En aquesta línia s'hi està implantant un tercer carril per a que hi puguin passar trens de mercaderies tant en ample ibèric com en ample internacional.

  El sector logístic "Logic Penedès" que promou la Generalitat de Catalunya (INCASOL-CIMALSA) està previst que tingui connexió ferroviària a aquesta línia.

Per tant, en les actuacions del Corredor Mediterrani no s'hi preveu, de moment, cap nova línia pel Penedès. Ara bé, fa uns anys el Ministeri de Foment va iniciar la redacció d'un estudi informatiu per al traçat d'una nova línia de mercaderies en ample internacional, com a Corredor mediterrani de mercaderies de Tarragona cap a Barcelona (Castellbisbal). Aquesta opció, que certament hauria tingut un important impacte al Penedès, ha estat desestimada per la opció de posar un tercer carril a la línia existent.

D'altra banda, hi ha la proposta de la Línia Orbital Ferroviària (LOF), una línia de rodalies en ample ibèric de la qual la Generalitat en va redactar un Pla especial de reserva de sòl. El Ministeri de Foment també en va fer un estudi que mai ha estat públic. En qualsevol cas, en el tram del Penedès no està previst construir-hi una nova línia, sinó que els serveis de la LOF emprarien la línia d'ample ibèric existent.

Per altra banda, complementàriament al model viari (C15), sí donaria servei la construcció d'una nova línia entre Vilanova i Vilafranca, potenciant aquest eix d'una lectura transversal.

La LOF en el Pla especial de reserves de sòl de la Generalitat

4. LA DIMENSIÓ ECONÒMICA

Els dos extrems de l'entorn metropolità: dues realitats socioeconòmiques distintes

L'aposta territorial del Plan Director del Àrea Metropolitana de Barcelona, 1966, concentrava els futurs creixements demogràfics en els dos extrems de l'entorn metropolità, d'una banda l'àmbit comprès pel Vallès Occidental, el Vallès Oriental i el Maresme (Àmbit Llevant) i, de l'altra, l'àmbit territorial comprès per l'Alt Penedès, el Baix Penedès, l'Anoia i el Garraf (Àmbit Penedès), i tenint en compte l'automòbil com el principal medi de transport privat, es va proposar un esquema viari que donés resposta a aquestes propostes.

El pas dels anys han anat configurant unes realitats demogràfiques i econòmiques diferents als entorns d'aquests dos pols de creixement previstos i l'aposta pel creixement demogràfic i econòmic que realitzava en el seu moment el Pla del 1966 s'ha mostrat desigual en ambdós extrems de l'entorn metropolità.

Mentre l'Àmbit Penedès ha acollit entre un 13% i 17% de l'augment demogràfic total d'aquests dos pols, l'Àmbit Llevant ha absorbit entre un 83% i 87% d'aquest creixement demogràfic. Per tant, l'esperat equilibri entre llevant i ponent en cap cas s'ha produït.

Així doncs, l'Àmbit Penedès al llarg dels darrers 60 anys s'ha configurat com un territori receptor de població metropolitana però amb una intensitat que res té a veure amb la redistribució de la població que s'ha produït a la resta de territoris de la RMB i, en especial en els dos Vallesos i el Maresme.

Aquesta singularitat del Penedès, l'ha configurat com un territori amb una petjada de transformació urbana més limitada, una presència molt destacable dels espais oberts i uns motors econòmics més vinculats al sector primari, agroalimentari i agroindustrial.

Al Penedès, la petjada urbana (petjada residencial, d'activitat econòmica i de xarxes d'infraestructures) a través de l'indicador sòl artificialitat (real o potencial) és la meitat (16,01%) del que té l'Àmbit Llevant (Vallès Occidental, Vallès Oriental i Maresme, 35,69%) i del que té la Regió Metropolitana de Barcelona Ampliada[1] (30,54%). I dins del Penedès, la diferència entre l'Alt Penedès i l'Anoia, respecte el Baix Penedès i el Garraf és molt notable, ja que a les dues primeres comarques, la petjada del sòl artificialitat representa el 13,53% i 10,47%, respectivament, mentre que a les dues darreres representa el 28,71% i 28,05%, respectivament.

Base econòmica i mercat de treball: el pes del sector agrari i la vinculació amb la agroindústria

El mosaic diferenciat de sòl artificialitat dins de l'Àmbit Penedès expressa el grau d'especialització econòmica i productiva, juntament amb les avantatges comparatives de l'Anoia i l'Alt Penedès (territori destinat en gran part a la vinya i amb capacitat d'atracció pel seu paisatge rural) respecte altres comarques, com son el Baix Penedès i el Garraf, que participen més intensament del model d'artificialització del sòl propi de la concentració urbana al llarg de la costa catalana, combinat amb grans espais naturals protegits (espais d'especial protecció, PEIN, parc de la Diputació de Barcelona i Xarxa Natura 2000).

Pel que fa a la base econòmica en termes de PIB, malgrat el procés aguditzat de terciarització de tota l'economia catalana, sí cal posar de manifest el pes que el sector agrícola té en l'àmbit del Penedès que, tot i representar un 0,84% del conjunt del PIB de l'àmbit amb un valor afegit brut equivalent a 76 milions d'euros l'any 2016, aquest percentatge és 2,5 vegades superior al de l'àmbit que en el treball hem identificat com a Àmbit Llevant (Vallès Occidental, el Vallès Oriental i el Maresme).

Tanmateix, circumscriure l'anàlisi econòmica del sector agrari estrictament al pes econòmic de la agricultura en la composició del PIB suposa una anàlisi parcial i incomplerta, ja que el sector agrari té la

[1] Regió Metropolitana de Barcelona Ampliada: Alt Penedès, Anoia, Baix Llobregat, Baix Penedès, Barcelonès, Garraf, Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental

capacitat per "arrossegar" altres activitats a llarg de tota la cadena alimentària (des de la transformació de productes procedents de l'agricultura i la ramaderia fins a la seva distribució minorista) i proporciona efectes multiplicadors en la resta de sectors de l'economia i, fonamentalment, en el sector industrial i del transport i la logística.

Aquesta aproximació holística ens il·lustra la dimensió econòmica de l'agroindústria en les diverses comarques que conformen l'Àmbit Penedès. Efectivament, el valor afegit brut industrial de la branca alimentació, tèxtil, fusta, arts gràfiques, química i cautxú es de 830 milions d'euros a l'Alt Penedès (un 74% del seu VAB industrial) i de 415 milions d'euros a l'Anoia (un 53% del seu VAB industrial). Aquesta vinculació del VAB agrícola amb el VAB industrial de caire alimentari es redueix en les comarques del Baix Penedès i del Garraf on la indústria de la metal·lúrgia, material elèctric i de transport representen el 44% i el 60% del VAB industrial, respectivament.

En termes d'ocupació, el sector primari a l'Àmbit Penedès aflorava un total de 4.597 UTA (Unitat de Treball Anual) el darrer any de dades disponibles per comarques (cens agrari 2009). D'aquestes UTA, més de la meitat es localitzaven a l'Alt Penedès (2.615 UTA) i un 23% a la comarca de l'Anoia (1.053 UTA).

Les estimacions disponibles en matèria de mà d'obra vinculada al sector del cava i el vi a la comarca de l'Alt Penedès[2] xifren la component de mà d'obra directa a la fase agrària de 2.500 UTA, 43 UTA per a la contractació de serveis a tercers, més 250 UTA relatives a la contractació durant la campanya de verema (en total 2.793 UTA). Pel que fa a la mà d'obra directa implicada en l'elaboració del vi i el cava a l'Alt Penedès, segons el Registre d'Establiments Industrials de Catalunya (REIC), aquestes estimacions comptabilitzaven un total de 71 empreses amb una plantilla de 2.887 persones a l'Alt Penedès (aquesta podria variar sensiblement si es té en compte el Registre d'Indústries Agràries i Alimentàries de Catalunya (RIACC) amb 257 empreses a la comarca de l'Alt Penedès, però sense informació sobre plantilles.

La dimensió econòmica del cava i el vi al Penedès

El sector econòmic del cava ha passat d'una producció de 200 ampolles a principis de segle XX, a produir actualment una xifra de 253 milions. Pel que fa al valor econòmic d'aquesta producció, la darrera dada publicada per la DO Cava l'any 2017 xifra un valor final de producció de 1.149 milions d'euros.

La vocació internacional del mercat del cava és un fet real i creixent. D'aquests 253 milions d'ampolles produïdes, l'any 2017 un 36% es comercialitza en el mercat interior, un 44% a la Unió Europea i el 20% restant a països tercers. Retenir que els principals consumidors de cava son Alemanya, Bèlgica, Regne Unit i EUA.

Dels 10 principals elaboradors de cava de l'estat espanyol, 9 es troben al Penedès[3] amb una producció agregada de 196 milions d'ampolles i un volum de facturació agregat de 943,49 milions d'euros l'any 2017.

Si a aquestes xifres econòmiques del sector del cava li afegim el volum d'ampolles de vi de la DO Penedès i el seu equivalent econòmic de producció, ens trobem davant sector econòmic clau per a, no tan sols per a l'economia penedesenca, sinó també clau per a l'economia catalana. Parlem d'un sector econòmic que genera, al Penedès, una producció d'ampolles de ±215 milions d'ampolles de cava i vi, equivalents a ±1.015 milions d'euros[4] l'any 2017.

La cadena de valor del cava: tot un sector econòmic que pivota al voltant de la vinya

Una anàlisi detallada de l'escandall de costos directes de produir una ampolla de cava posa de manifest que els sectors econòmics implicats en la producció de cava va molt més enllà de l'estricta vinya (el cava

[2] Tous de Sousa, C i Roca Torrent, A (2014), *Desgranando los eslavones del clúster vitivinícola de la comarca del Alt Penedès (Cataluña)*. XVII Coloquio de geografia rural.

[3] Grupo Freixenet, Grupo Codorniu, B. Jaume Serra, SL (J. Garcia Carrión, Masia Vallformosa, SA, Castell d'Or, SL, Covides, SCCL, Josep Masachs, SL, Juve&Camps, SA i Cavas J. Hill, SL.

[4] Aquesta xifra és resultat de considerar que el 80% del mercat del cava es genera al Penedès, tant en termes d'ampolles com en termes econòmics.

representa únicament un 32% del cost total directe de producció d'una ampolla que, segons dades de l'Institut del Cava, és igual a 2,495 €/ampolla).

La resta de components d'una ampolla de cava, des de la pròpia ampolla, el tap, el morrió, la caixa, les etiquetes, etc. configuren un 68% del cost total de producció d'una ampolla de cava. Així doncs, la fase de producció del sector del cava incorpora, apart del sector pròpiament agrícola, altres sectors industrials, des del sector del vidre, del suro, del paper, etc. indispensables per a confegir la cadena de valor del cava.

El darrer informe publicat per l'Observatori de la vinya, el vi i el cava (Informe núm. 4, desembre 2018) segueix l'evolució dels preus al consum de vins i caves catalans en diversos establiments comercials d'alimentació. Els preus finals al consum del cava d'una ampolla de 75 cl se situa l'any 2018 en una mitjana de 6,10 € per al Cava Brut, 5,83 € per Brut Nature i 16,03 € per Reserva.

Apart del Cava Brut, Brut Nature i Reserva, cal destacar la nova catalogació de Cava Paratge Qualificat, vigent des de l'any 2017 i que té per objectiu incidir i posar en valor aquelles caves procedents d'un paratge excepcional que compleixin tot un seguit de requisits específics i que, en termes de preu final al consumidor, poden oscil·lar entorn un preu mig de 70 €/ampolla[5] .

Si ens circumscrivim al Cava Brut, Brut Nature i Reserva, la diferència entre el cost directe de producció d'una ampolla de cava i el seu preu mig final (diferència que pot suposar incrementar el preu entre un mínim de 2,34 vegades i un màxim de 6,42 vegades) ens il·lustra el grau d'incidència que tenen totes les fases que intervenen en la cadena de valor més enllà de l'estricta elaboració i producció de cava, i com el preu final deriva de tot un sector econòmic que pivota al voltant de la vinya (distribució, transport i logística, comercialització, impostos, branding i màrqueting, etc.).

El valor final de mercat del cava d'una ha. de vinya: el cost d'oportunitat de l'ocupació de la vinya

Les darreres dades publicades per la DO Cava i l'Observatori de la vinya, el vi i el cava han estat de les campanyes 2016 i 2017. En aquestes dues campanyes el rendiment d'un hectàrea de superfície inscrita en la DO Cava va assolir una xifra mitjana de ±7.187 kg/ha. L'equivalent d'aquestes magnituds en litres suposen una mitjana de 5.065 litres (cal tenir en compte que el cava de paratge té un màxim normatiu de 4.800 litres). Aquests litres equivalen a un potencial mig de 6.753 ampolles de cava de 75 cl (pel que fa al cava de paratge el nombre màxim de 4.800 litres equivalen a 6.400 ampolles de 75 cl.).

Si tenim en compte els preus finals al consum del cava d'una ampolla de 75 cl per a les distintes categories de producte (6,10 € per al Cava Brut, 5,83 € per Brut Nature , 16,03 € per Reserva i 70 € cava paratge) el valor final en el mercat del rendiment produït per una ha. pot oscil·lar entre un mínim de 39.370 € i un màxim de 448.000 €.

Així doncs, aquest valor final de mercat d'un hectàrea de superfície inscrita en la DO Cava constitueix una estimació del cost d'oportunitat directe de renunciar a aquesta hectàrea de sòl per una ocupació de la vinya mitjançant un procés d'artificialització/urbanització del territori. Aquest cost d'oportunitat és un llindar de mínims ja que, d'una banda en aquesta renúncia no s'ha tingut en compte el valor econòmic de litres de vi de segones produïts, i de l'altra aquesta renúncia tindrà efectes indirectes i induïts en matèria d'impacte turístic, de paisatge, etc.

[5] Font: Consulta a una mostra de distribuïdors de caves de paratge reconeguts pel Ministerio de Agricultura y Pesca, Alimentación y Medio Ambiente.

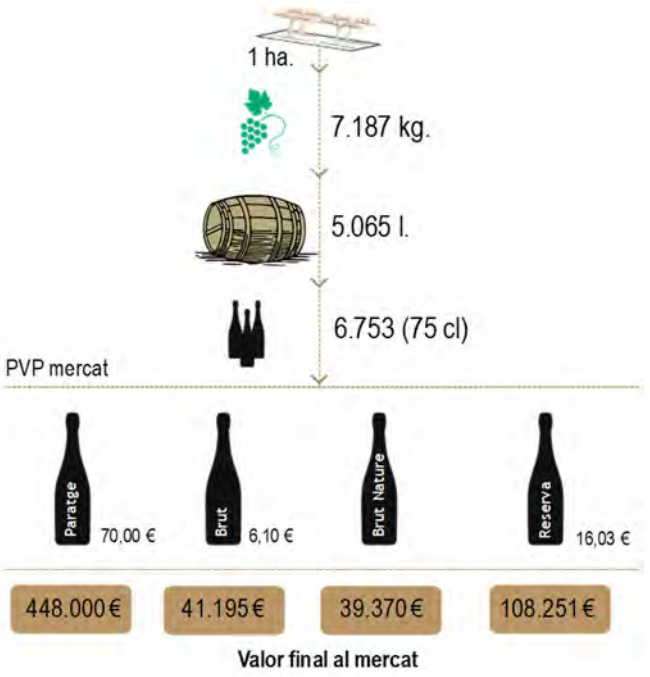

Valor final de mercat del cava produït per una ha. de vinya a partir del seu rendiment en termes d'hectolitres
Font: Elaboració pròpia Equip Redactor a partir de dades Observatori de la vinya, el vi i el cava i distribuïdors cava de paratge

La dimensió econòmica d'Enoturisme Penedès: marca turística a la lliga de les millors

La continguda petjada urbana al Penedès, genera un clar predomini de la imatge rural i una alta qualitat dels espais oberts que, en el cas de la meitat sud de l'Anoia i a tot l'Alt Penedès, estan majoritàriament destinats al cultiu de la vinya i alhora constitueixen el suport natural de la creixent activitat de promoció i divulgació de la cultura del vi i el cava. Per això, la caracterització del territori i el paisatge del Penedès irradia cada cop més en d'altres sectors econòmics com poden ser l'oci i el turisme.

Aquesta especialització turística del territori queda reflectida amb la tipologia d'establiments turístics predominants a cada comarca. A l'Àmbit Penedès, les comarques del Baix Penedès i del Garraf hi predominen els establiments hotelers (més del 50% en tots dos casos). Per contra, les comarques de l'Alt Penedès i de l'Anoia estan especialitzades en els establiments de turisme rural, amb una presència de prop del 50% dels establiments turístics.

D'altra banda, el turisme vinculat al món del vi i del cava mitjançant la marca Enoturisme Penedès depèn, entre d'altres factors, del paisatge que s'ha anat configurant al llarg dels anys mitjançant la vocació vitivinícola del seu territori, i ha posicionat Enoturisme Penedès com la principal marca enoturística de Catalunya i en la lliga de les millors marques enoturístiques d'Espanya.

La regió Enoturisme Penedès és la regió vitivinícola amb més establiments d'Enoturisme de tot l'estat espanyol, amb fins a 200 establiments l'any 2017, en la segona regió vitivinícola de l'Estat en nombre de visites (438.112 visites l'any 2017) per darrera únicament de la regió Marco de Jerez amb un total 574.242 visites, i amb un impacte econòmic del turisme enològic a la regió equivalent a 13.137.776 € l'any 2017, xifra que situa a Enoturisme Penedès com la tercera regió vitivinícola amb més impacte econòmic de l'estat espanyol (per darrer de Marco de Jerez, 13.753.859 € i Ribera del Duero, 13.655.378 €) i que gairebé duplica la quarta marca d'enoturisme d'Espanya (Rioja Alta) situant Marco de Jerez, Ribera del Duero i Enoturisme Penedès com el top three de les marques enoturístiques a Espanya.

Aquesta caracterització econòmica de l'Àmbit Penedès des del punt de vista del sector del cava i el vi, proporciona una dimensió econòmica de la vinya que va molt més enllà de l'estricte sector agrari i de l'estricta vinya, configurant una dimensió econòmica en termes agrícoles, en termes industrials i

agroindustrials, en termes de transport i logística, en termes de mercat exterior, en termes de mercat de treball i en termes turístics que el configura com un dels motors econòmics no sols del Penedès sinó de Catalunya.

5. EL SISTEMA D'ASSENTAMENTS

El pla territorial distingeix el sistema assentaments del sistema dels espais oberts. Quant a assentaments es refereix als àmbits classificats de sòl urbà o urbanitzable pels planejaments urbanístics municipals vigents.

En distingeix fonamentalment dos tipus, que són:

- Els nuclis històrics i les seves extensions, que es poden considerar com a àrees integrades on no es diferencien categories.
- Les àrees especialitzades, on s'identifiquen els assentaments que son el resultat d'implantacions aïllades pel desenvolupament d'usos específics diferenciant els residencials, industrials, comercials i terciaris, i finalment els equipaments.

L'anàlisi d'assentaments es basa sobre el recull evolutiu de l'expansió del sòl classificat al llarg dels anys al Penedès, contrastat amb les llicències d'obres o certificats final d'obra, i les projeccions de població, per tal d'avaluar si el planejament, la seva materialització, i el servei a la població van parells, tal com seria desitjable.

Alhora també avalua la suficiència quantitativa de les reserves de sòl per les diferents categories.

Evolució temporal dels assentaments

Fent una comparació de l'extensió del sòl urbà en els últims decennis, es pot fer una valoració de els tendències i els pols de creixement, segons els diferents usos.

Des de l'any 1956 al 2018 hi ha un increment notable dels assentaments que es va consolidant en diferents àmbits:

Evolució de l'extensió del sòl urbà

	Superfície de sòl urbà total segons el tipus d'assentament: nucli urbà, urbà discontinu i activitat econòmica.							Superfície de sòl urbà total en relació a la superfície total del període anterior		Percentatge de sòl urbà respecte el sòl total de la comarca		
1956	Comarca	Nucli urbà	%	Urbà discont.	%	Activitat	%	Total		%	Sup. comarca	
	Alt Penedès	443 ha	51%	394 ha	45%	37 ha	4%	873 ha		1,5%	59.238 ha	
	Anoia	318 ha	63%	163 ha	32%	25 ha	5%	505 ha		0,8%	62.334 ha	
	Baix Penedès	189 ha	88%	1 ha	0%	25 ha	12%	215 ha		0,7%	29.489 ha	
	Garraf	286 ha	65%	131 ha	30%	23 ha	5%	440 ha		2,4%	18.496 ha	
	Total	**1.236 ha**	**61%**	**689 ha**	**34%**	**109 ha**	**5%**	**2.033 ha**		**1,20%**	**169.557 ha**	
1993	Comarca	Nucli urbà	%	Urbà discont.	%	Activitat	%	Total	Sup./Sup. ant.	%	Sup. comarca	Δ Sup.
	Alt Penedès	800 ha	44%	563 ha	31%	440 ha	24%	1.803 ha	206%	3,0%	59.238 ha	+1,6%
	Anoia	955 ha	45%	839 ha	39%	340 ha	16%	2.135 ha	423%	3,4%	62.334 ha	+2,6%
	Baix Penedès	1.384 ha	56%	905 ha	37%	161 ha	7%	2.450 ha	1139%	8,3%	29.489 ha	+7,6%
	Garraf	998 ha	56%	625 ha	35%	172 ha	10%	1.795 ha	408%	9,7%	18.496 ha	+7,3%
	Total	**4.137 ha**	**51%**	**2.932 ha**	**36%**	**1.114 ha**	**14%**	**8.183 ha**	**402%**	**4,83%**	**169.557 ha**	**+3,63%**
2009	Comarca	Nucli urbà	%	Urbà discont.	%	Activitat	%	Total	Sup./Sup. ant.	%	Sup. comarca	Δ Sup.
	Alt Penedès	1.414 ha	37%	1.411 ha	37%	1.011 ha	26%	3.836 ha	213%	6,5%	59.238 ha	+3,4%
	Anoia	1.330 ha	39%	1.386 ha	41%	673 ha	20%	3.389 ha	159%	5,4%	62.334 ha	+2,0%
	Baix Penedès	1.918 ha	47%	1.414 ha	35%	758 ha	19%	4.089 ha	167%	13,9%	29.489 ha	+5,6%
	Garraf	1.463 ha	46%	1.331 ha	41%	415 ha	13%	3.210 ha	179%	17,4%	18.496 ha	+7,6%
	Total	**6.125 ha**	**42%**	**5.542 ha**	**38%**	**2.856 ha**	**20%**	**14.523 ha**	**177%**	**8,57%**	**169.557 ha**	**+3,74%**
2018	Comarca	Nucli urbà	%	Urbà discont.	%	Activitat	%	Total	Sup./Sup. ant.	%	Sup. comarca	Δ Sup.
	Alt Penedès	1.414 ha	37%	1.411 ha	37%	1.012 ha	26%	3.838 ha	100%	6,5%	59.238 ha	+0,0%
	Anoia	1.330 ha	39%	1.386 ha	41%	697 ha	20%	3.413 ha	101%	5,5%	62.334 ha	+0,0%
	Baix Penedès	1.930 ha	47%	1.414 ha	34%	776 ha	19%	4.120 ha	101%	14,0%	29.489 ha	+0,1%
	Garraf	1.489 ha	46%	1.331 ha	41%	415 ha	13%	3.235 ha	101%	17,5%	18.496 ha	+0,1%
	Total	**6.163 ha**	**42%**	**5.542 ha**	**38%**	**2.901 ha**	**20%**	**14.606 ha**	**101%**	**8,61%**	**169.557 ha**	**+0,05%**

Font: Mapa de Cobertes del sòl de Catalunya

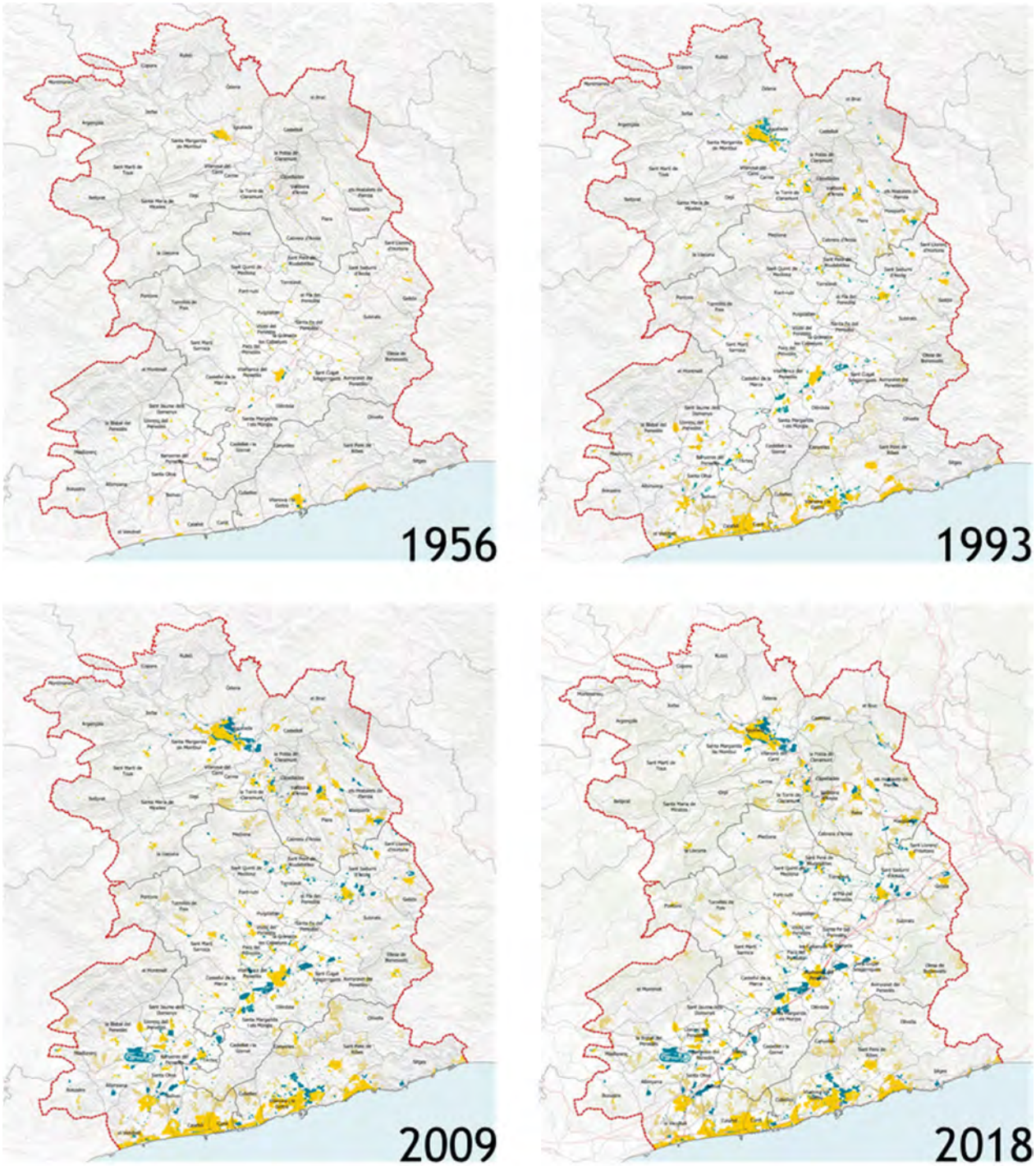

Tipus de coberta del sòl

- Sòl d'activitat econòmica
- Sòl residencial en nuclis
- Sòl residencial discontinuo

De l'anterior figura se'n desprèn:

- Al 1956 reconeixen tres àmbits urbans, que són Igualada, Vilafranca i Vilanova.

- L'any 93 apareixen assentaments residencials fonamentalment al llarg de la costa, i en l'eix Martorell- Capellades, fonamentalment sectors residencials discontinus o de la mateixa tipologia dispersa al voltant dels nuclis.
- Entre el 1993 i el 2018, a més de continuar l'ocupació del front de costa, es va generant un continu de sectors d'activitat al llarg de l'AP7 i la N340

Sòl residencial segons el planejament

Complementàriament a l'anàlisi en base al mapa de cobertes, és a dir, d'allò que està realment construït, s'ha fet una anàlisi del planejament, que inclou tant allò que està construït com allò que està planificat, amb diferents nivells de gestió del sòl. Aquest anàlisi s'ha fet pel sòl residencial i per les activitats, és a dir el sòl industrial.

La distribució territorial del sòl residencial segons comarques és el següent:

Sòl residencial segons el planejament vigent

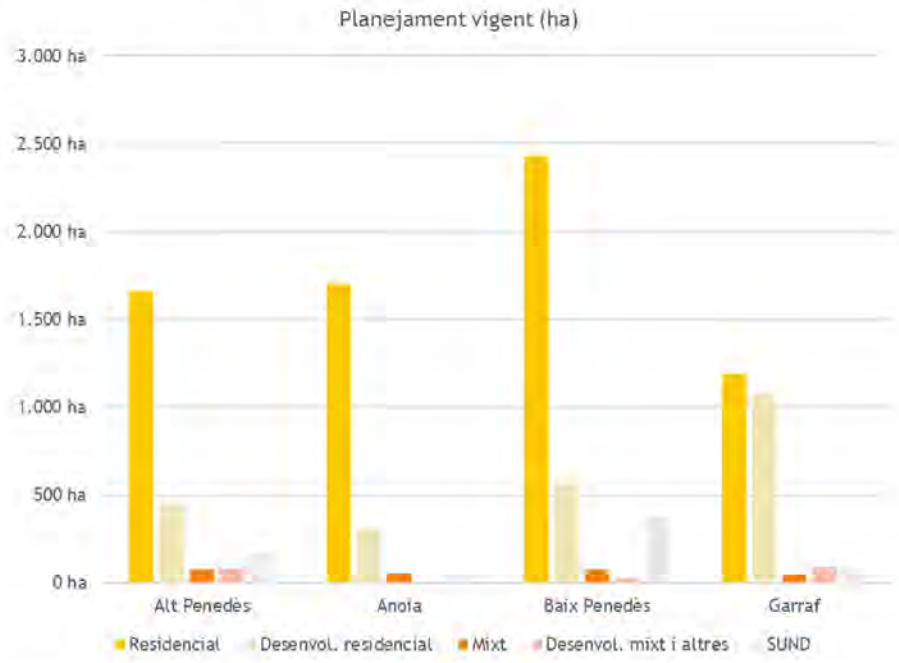

Comarques	Residencial		Desenvol. residencial		Mixt		Desenvol. mixt i altres		SUND		Total
Alt Penedès	1.664 ha	24%	444 ha	19%	77 ha	29%	83 ha	39%	163 ha	25%	2.431 ha
Anoia	1.703 ha	24%	302 ha	13%	53 ha	20%	8 ha	4%	42 ha	7%	2.108 ha
Baix Penedès	2.432 ha	35%	567 ha	24%	78 ha	30%	29 ha	14%	374 ha	58%	3.480 ha
Garraf	1.192 ha	17%	1.075 ha	45%	52 ha	20%	92 ha	44%	70 ha	11%	2.481 ha
Total	**6.991 ha**	**67%**	**2.387 ha**	**23%**	**261 ha**	**2%**	**212 ha**	**2%**	**650 ha**	**6%**	**10.501 ha**

Font: Mapa Urbanistic de Catalunya. Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.

Avui hi ha 6.991 ha de sòl urbà residencial, que ascendeixen a un total de 10.501 ha, incloent el Sòl urbanitzable delimitat i No delimitat.

Analitzant els plans parcials i els plans parcials de delimitació, hi ha una reserva per a la construcció de 113.049 habitatges.

Un bon indicador per analitzar el ritme de creixement de l'oferta d'habitatge és el nombre d'habitatges construïts l'any per cada 1000 habitants. Un valor normal d'aquest indicador està al voltant de 2-3 habitatges per cada 1000 habitants l'any. En l'època de crisi, al Penedès es van arribar a construir fins a 12 habitatges a l'any per cada 1000 habitants. Actualment aquest indicador està en 1 habitatge a l'any per cada 1000 habitats.

És a dir, amb el ritme actual de construcció d'habitatges, al Penedès hi ha reserva de sòl pels propers 100 anys. Amb un ritme de creixement normal aquest període s'escurçaria als 40-50 anys. En tot cas sembla que el planejament ha de tendir a estratègies de contenció o reducció, més que a la programació de nou sòl.

Evolució de la construcció d'habitatges nous i el creixement de la població

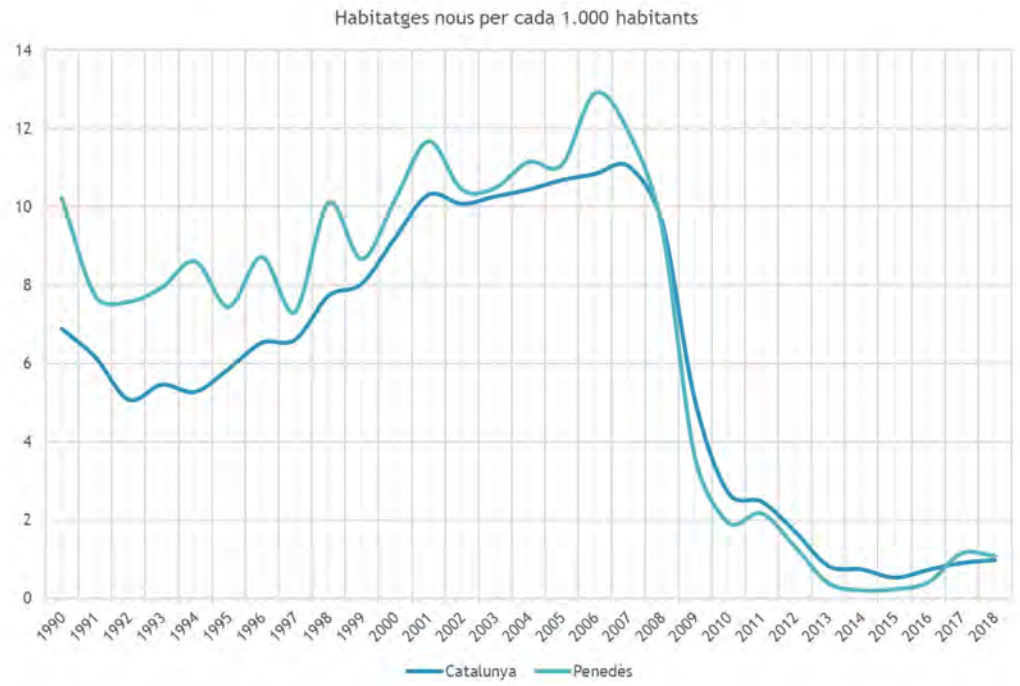

Nombre d'habitatges previstos en sòl urbanitzable

Nombre d'habitatges previstos en plans parcials i plans parcials de delimitació

	Superfície	Habitatges totals	Densitat mitjana
PP residencials	3.418 ha	96.390 hab.	28,20 hab/ha
PP no residencials	2.622 ha	16.659 hab.	6,35 hab/ha
Total PP	6.040 ha	113.049 hab.	18,72 hab/ha

Font: Mapa Urbanístic de Catalunya. Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.

Sòl d'activitat econòmica segons el planejament

El mateix exercici que en el cas del sòl residencial s'ha portat a terme pel sòl d'activitat. Si be el sòl residencial es distribueix al voltant dels nuclis, en el front de costa, i amb àmbits residencials discontinus, majoritàriament, el sòl d'activitats s'ha anat desenvolupant i programant al llarg de l'AP7-N340. Destaca també el que es desenvolupa al voltant d'Igualada i dels principals assentaments urbans.

Contràriament al sòl residencial, on la major proporció de sòl es situa al Baix Penedès, on hi ha i es proposa més sòl industrial és en l'Alt Penedès.

Qualificació del sòl

- Activitat econòmica
- Desenvolupament activitat econòmica
- Mixt
- Desenvolupament mixt
- Altres desenvolupaments
- Sòl urbanitzable no delimitat

Actualment en el conjunt del Penedès hi ha aproximadament unes 1.800 ha de sòl d'activitat, que ascendeixen a un total de gairebé 4.000 ha, si es consideren els sòls urbanitzables delimitats i no delimitats. Per tant, sense considerar els solars buits, hi ha tanta reserva de sòl d'activitat com sòl industrial hi ha actualment.

Per tant, també semblaria adequat proposar estratègies de contenció, i en tot cas evitar propostes expansives.

Aquestes estratègies però es fan en termes quantitatius, i no qualitatius. L'evolució de les estratègies industrials, sol·liciten sòls de dimensions diverses, i no sempre el planejament s'ajusta a aquesta demanda. Per tant, es fàcil suposar la necessitat de canvis en el planejament vigent, o en el

desenvolupament de reserves actuals de sòl urbanitzables, que sovint es llegeixen com a noves propostes, quan realment no ho son.

En relació al sector vitivinícola, cal dir que gairebé un 70 % dels cellers es situen en sòl urbà, sent doncs un exemple de com una activitat que té una vinculació directa amb els espais oberts, ha tingut la cura de promoure el desenvolupament industrial associat a la primera transformació en sòl urbà, respectant per tant la vinya.

Sòl d'activitat econòmica segons el planejament vigent

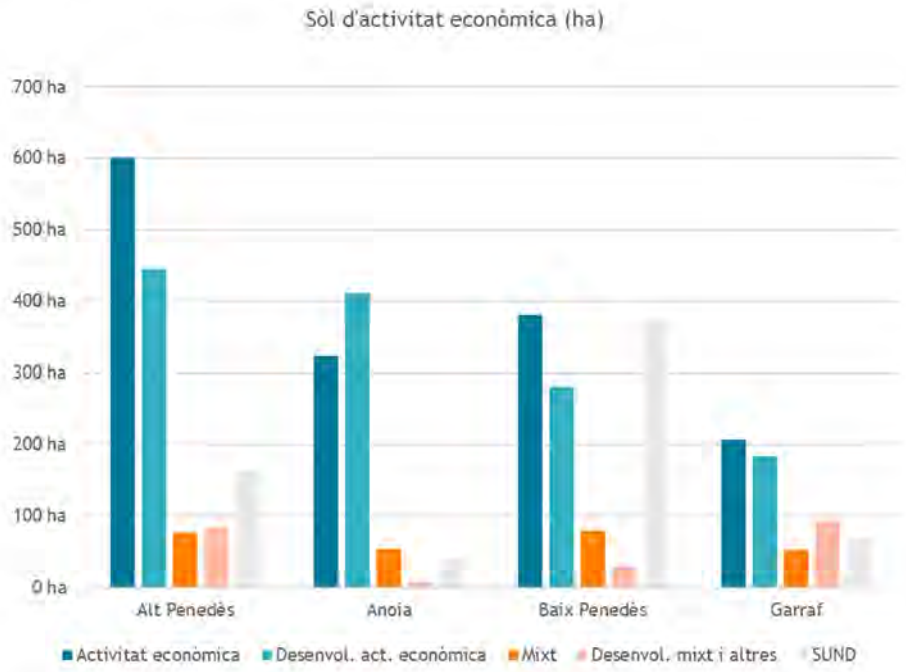

Comarques	Activitat econòmica		Des. act. econòmica		Mixt		Desenvol. mixt i altres		SUND		Total
Alt Penedès	601 ha	44%	445 ha	33%	77 ha	6%	83 ha	6%	163 ha	12%	1.369 ha
Anoia	323 ha	39%	410 ha	49%	53 ha	6%	8 ha	1%	42 ha	5%	837 ha
Baix Penedès	380 ha	33%	280 ha	25%	78 ha	7%	29 ha	3%	374 ha	33%	1.142 ha
Garraf	206 ha	34%	184 ha	30%	52 ha	9%	92 ha	15%	70 ha	12%	604 ha
Total	**1.511 ha**	**38%**	**1.319 ha**	**33%**	**261 ha**	**7%**	**212 ha**	**5%**	**650 ha**	**16%**	**3.952 ha**

Font: Mapa Urbanístic de Catalunya. Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.

Sòl d'activitat i les infraestructures

Tal com s'ha exposat en l'apartat referent a les infraestructures i la mobilitat, el desenvolupament d'infraestructures en el Penedès, si més no en la seva concepció inicial, anava relacionat a la transformació urbanística. Concretament, la proposta primigènia del quart cinturó, l'any 1970, per part de AMB, que és la primera que el proposa, s'associava a donar servei a nous desenvolupaments a Sant Sadurní, Vilafranca, proposant fins i tot la construcció d'un nou aeroport, de capacitat equivalent a la del Prat en aquell moment.

És coherent doncs avaluar les diferents propostes de traçat del quart cinturó i quin servei donen al planejament proposat, llegit com a disminució del temps d'accés a les grans infraestructures.

Xarxa viària actual. Accessibilitat a autopistes i autovies

Actuacions en la xarxa viària dels plans territorials vigents

- Límit de la vegueria del Penedès
- Límit de comarca
- Límit de terme municipal

Xarxa viària actual

- Autopistes, autovies existents

Qualificació del sòl

- Residencial
- Desenvolupament residencial
- Activitat econòmica
- Desenvolupament activitat econòmica
- Mixt
- Desenvolupament mixt i altres
- Sòl urbanitzable no delimitat

Sectors de planejament

- Pla de millora urbana
- Pla parcial urbanístic
- Pla parcial de delimitació

Distància a autopista o autovia en cotxe - isocrones

- < 5 min.
- 5 - 10 min.
- 10 - 15 min.
- 15 - 20 min.
- 20 - 30 min.
- > 30 min.

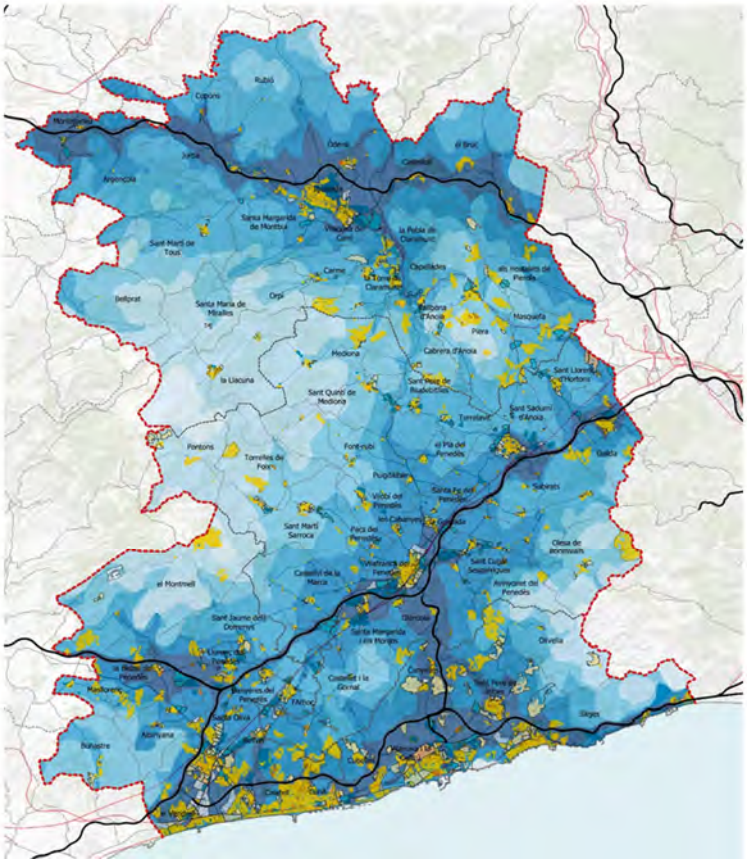

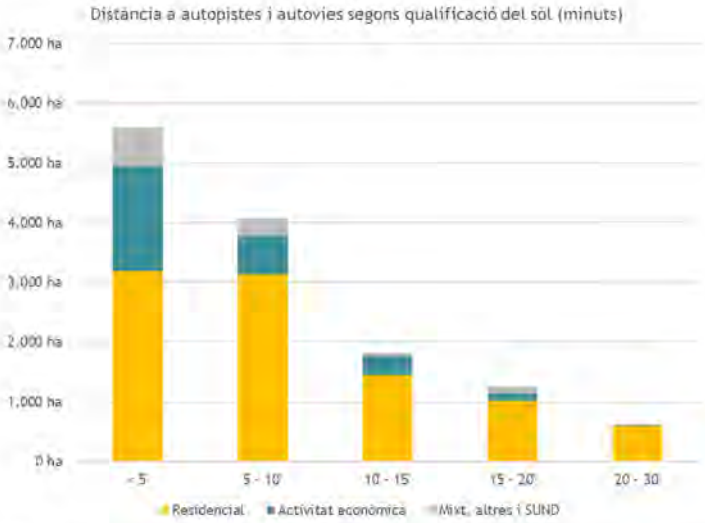

ACTUAL	< 5'		5 - 10'		10 - 20'		15 - 20'		20 - 30'		Total
Activitat econòmica	1.753	62%	638	23%	309	11%	118	4%	11	0%	2.830
Residencial	3.186	34%	3.131	33%	1.443	15%	1.024	11%	595	6%	9.378
Mixt, altres i SUND	647	58%	303	27%	61	5%	105	9%	6	1%	1.122
Total	**5.587**	**42%**	**4.071**	**31%**	**1.813**	**14%**	**1.246**	**9%**	**613**	**5%**	**13.330**

Font: Mapa Urbanístic de Catalunya. Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.

Comparativament amb l'estat actual exposat s'han avaluat tres escenaris:

- Estat actual més desdoblament de la B224 des de Martorell a Capellades, fins a l'enllaç amb la C15
- Estat actual més desdoblament de la B224 des de Martorell a Capellades, fins a l'enllaç amb la C15, més la construcció del 4t cinturó amb l'alternativa que genera la ronda Sud de Sant Sadurní.

Xarxa viària actual. Accessibilitat a autopistes i autovies + B-224: Vallbona d'Anoia-Piera-Masquefa-Martorell

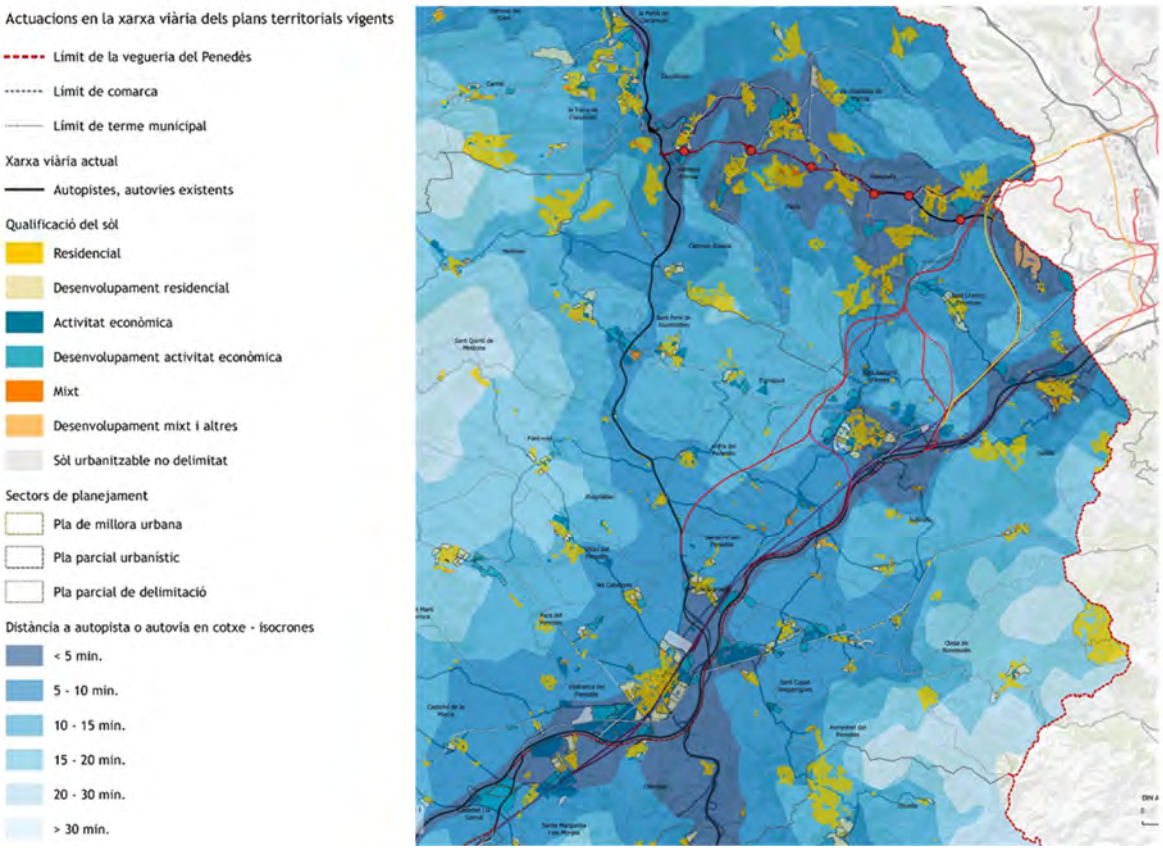

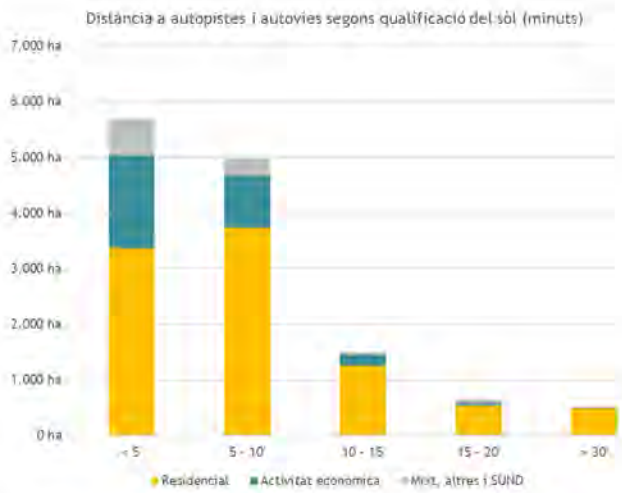

B-224	< 5'		5 - 10'		10 - 20'		15 - 20'		20 - 30'		Total
Activitat econòmica	1.665	59%	938	33%	188	7%	32	1%	7	0%	2.830
Residencial	3.367	36%	3.729	40%	1.253	13%	540	6%	488	5%	9.378
Mixt, altres i SUND	655	58%	313	28%	58	5%	76	7%	19	2%	1.122
Total	**5.687**	**43%**	**4.980**	**37%**	**1.499**	**11%**	**648**	**5%**	**515**	**4%**	**13.330**

Xarxa viària actual. Accessibilitat a autopistes i autovies + B-224: Vallbona d'Anoia-Piera-Masquefa-Martorell + B40

Actuacions en la xarxa viària dels plans territorials vigents

- Límit de la veguería del Penedès
- Límit de comarca
- Límit de terme municipal

Xarxa viària actual

- Autopistes, autovies existents

Qualificació del sòl

- Residencial
- Desenvolupament residencial
- Activitat econòmica
- Desenvolupament activitat econòmica
- Mixt
- Desenvolupament mixt i altres
- Sòl urbanitzable no delimitat

Sectors de planejament

- Pla de millora urbana
- Pla parcial urbanístic
- Pla parcial de delimitació

Distància a autopista o autovia en cotxe - isocrones

- < 5 min.
- 5 - 10 min.
- 10 - 15 min.
- 15 - 20 min.
- 20 - 30 min.
- > 30 min.

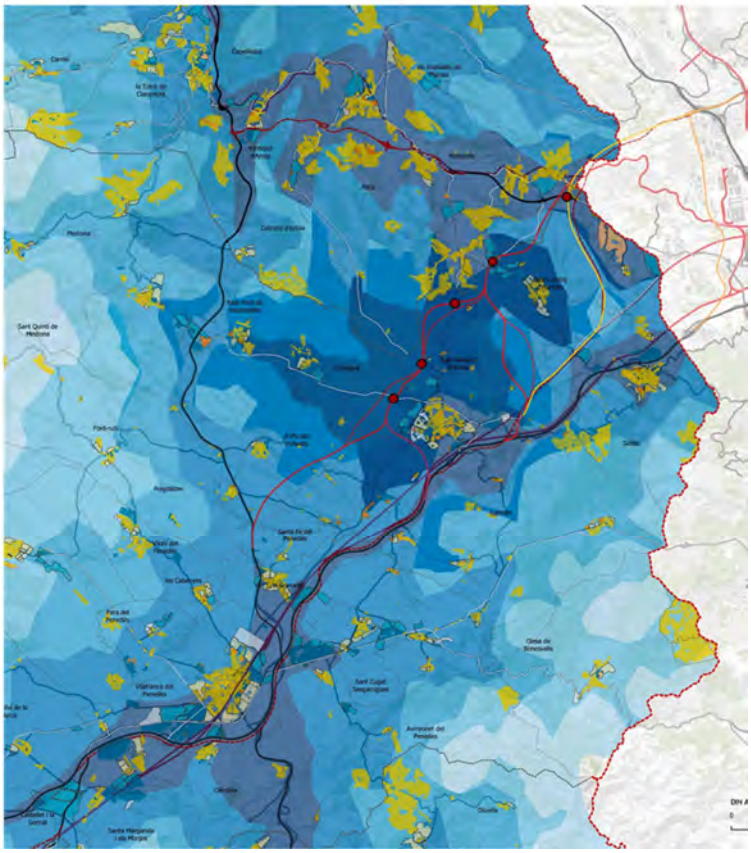

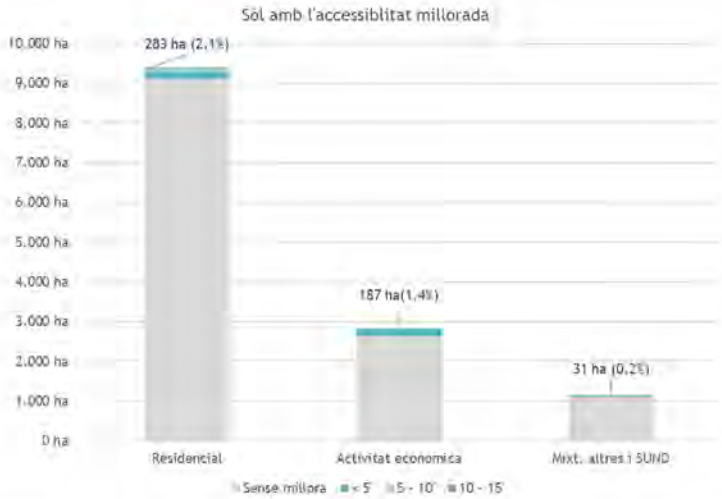

DIFERÈNCIA	< 5'		5 - 10'		10 - 20'		15 - 20'		20 - 30'	
Activitat econòmica	173	1,3%	14	0,1%	-	-	-	-	-	-
Residencial	168	1,3%	92	0,7%	23	0,2%	-	-	-	-
Mixt. altres i SUND	27	0,2%	4	0,0%	-	-	-	-	-	-
	368	**2,8%**	**110**	**0,8%**	**23**	**0,2%**	-	-	-	-

Superfície total accessibilitat millorada	**501 ha (3,8 % del sòl total d'assentaments)**

Font: Mapa Urbanístic de Catalunya. Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.

El gràfic a peu de plànol és un quadre comparatiu, on mostra la millora de temps d'accés a autovies i autopistes la construcció del 4t cinturó, resultant inapreciable. Concretament millora l'accés a 187 ha de sòl d'activitat, que representa un 1,4 $ del total. Aquest fet, fa concloure que amb l'estratègia d'assentaments d'activitat que fa el pla territorial, i que recullen els planejaments urbanístics, la necessitat de perllongació del 4t cinturó cap el Penedès no està justificada.

Aquests conclusions en relació als sectors d'activitat coincideixen amb les formulades en l'apartat relatiu a infraestructures, amb una visió estrictament de servei a la mobilitat actual i futura.

6. ELS ESPAIS OBERTS I LA VINYA

Al principi del present document s'han exposat els inicis de la planificació territorial en l'àmbit metropolità, per part de l'Area Metropolitana de Barcelona. Aquests treballs, mostraven grans desenvolupaments tant als vallesos, al nord de Barcelona, com al Penedès. Aquestes, es podria dir que eren propostes equivalents quan a creixements.

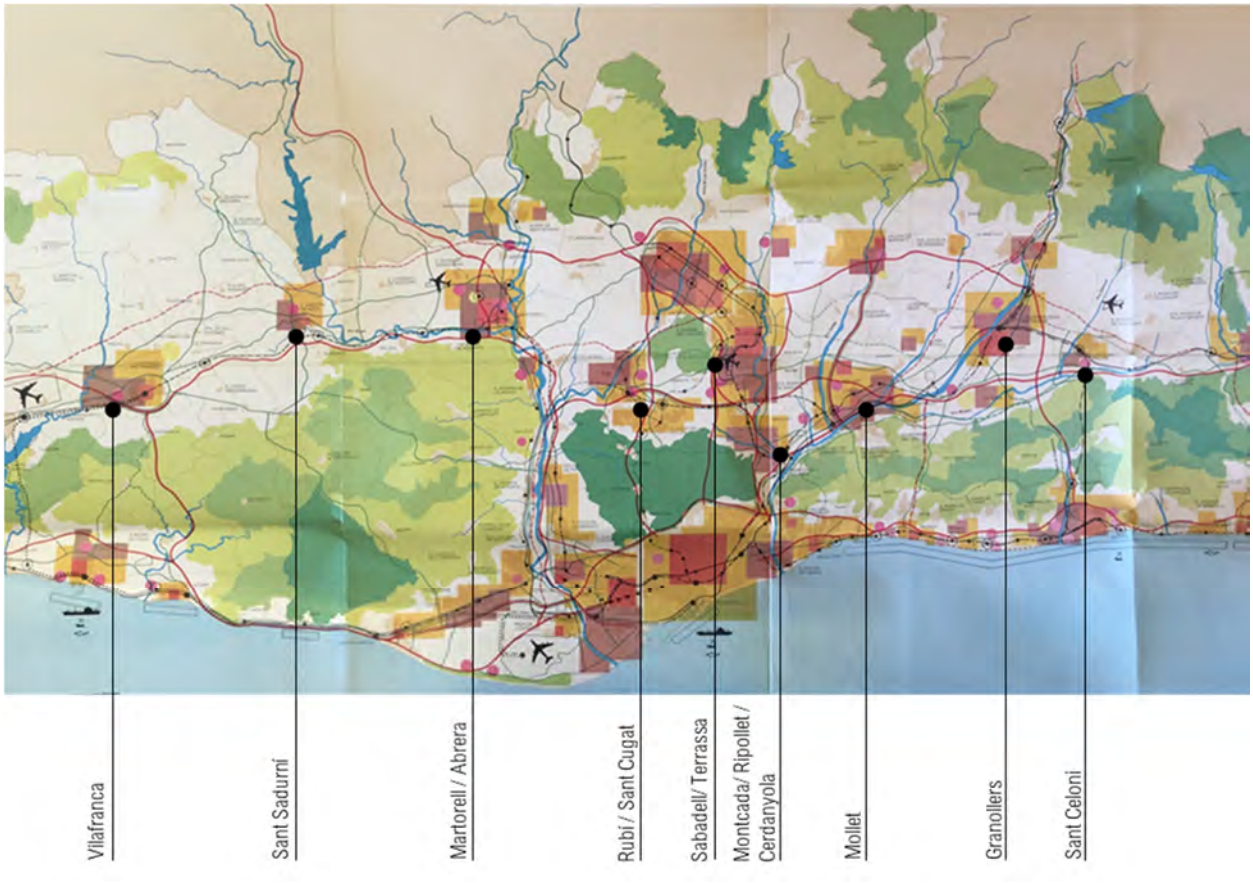

Malgrat la similitud d'aquestes propostes en relació a la centralitat de Barcelona, la realitat ha estat ben diferent. L'evolució del Vallès cap a un desenvolupament industrial i residencial, que ha colmatat completament les planes, i per tant els conreus, contrasta amb la persistència de la vinya al Penedès.

En la següent successió de figures es pot veure la superfície de conreus a l'àmbit metropolità de Barcelona, l'any 1956 i al 2013, i posteriorment la seva superposició.

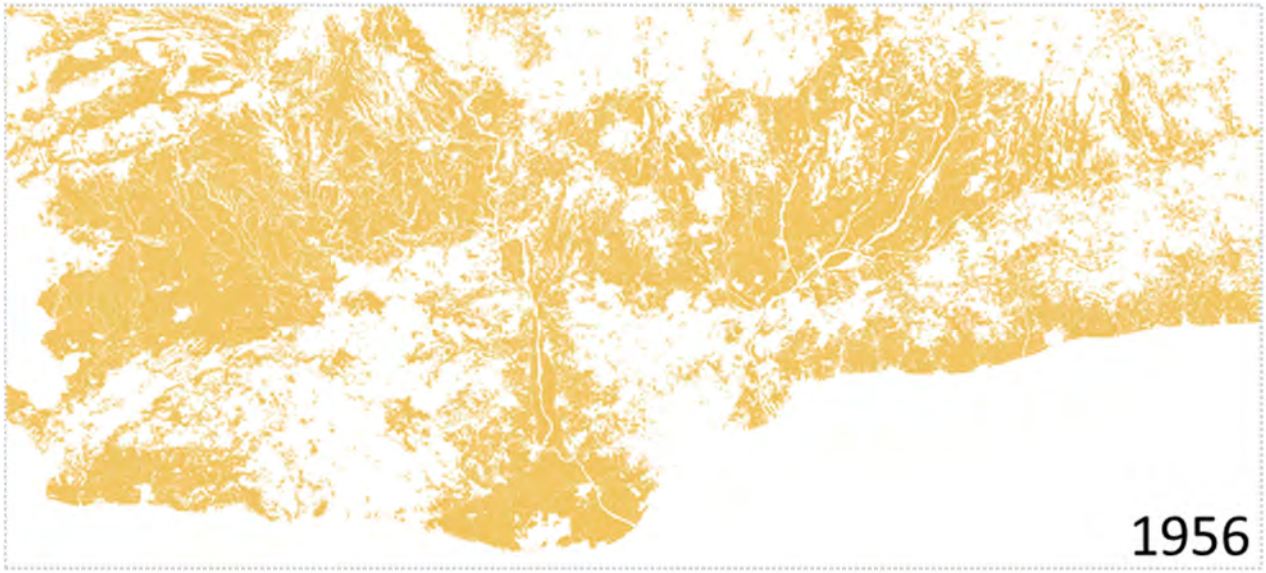
1956

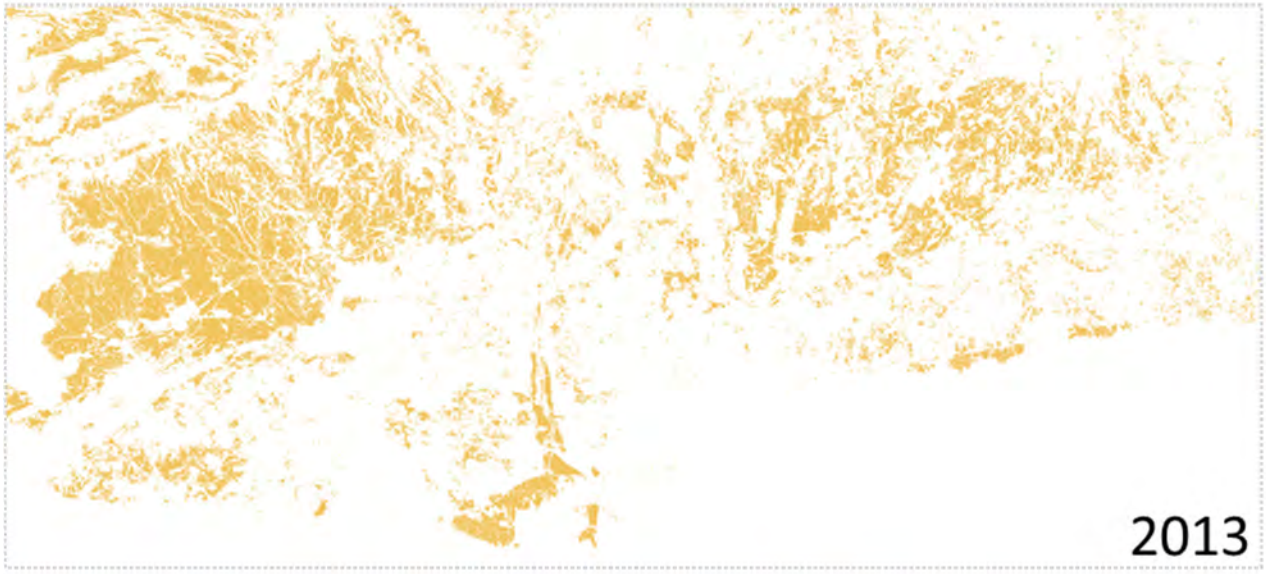
2013

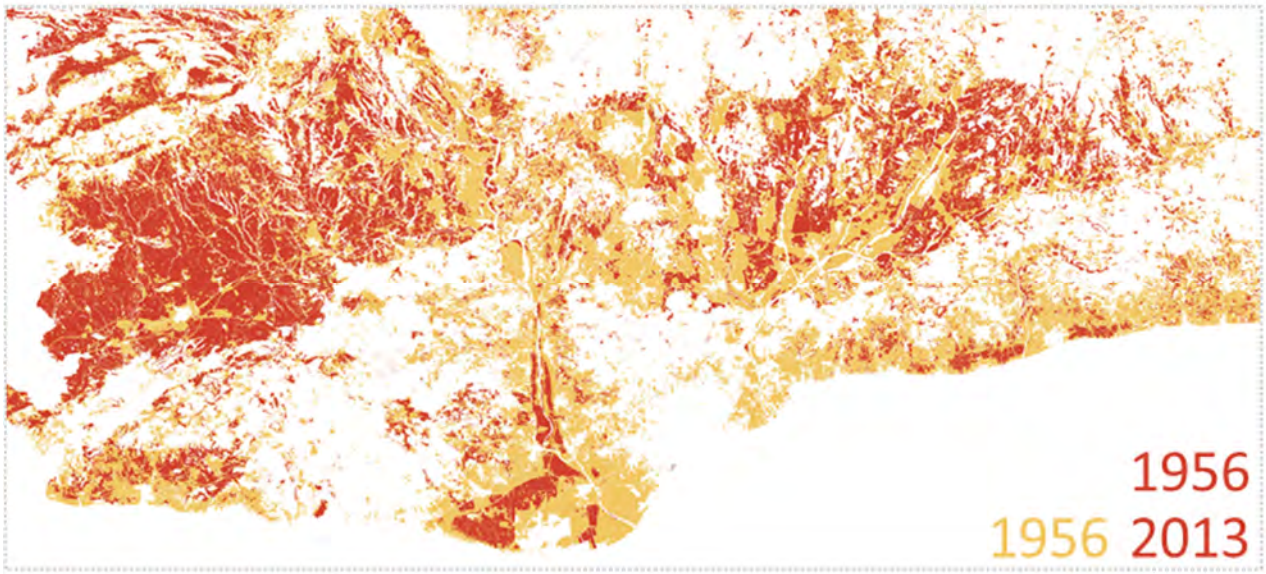
1956
1956 2013

De les anteriors figures se'n desprèn que, malgrat la planificació, el conreu ha persistit al Penedès, contràriament al Vallès, on s'ha perdut una gran superfície, i completament la seva estructura.

La raó del manteniment del conreu es basa segurament en diversos factors, però especialment en un, que és la vinya, part essencial del sector vitivinícola, que té una dimensió cultural, social i econòmica, central a la comarca, i és en aquesta dimensió completa que s'ha d'interpretar la seva persistència.

El Pla Territorial Metropolità i la protecció de la vinya

En coherència, el Pla Territorial Metropolità de Barcelona va, per primera vegada, establir una protecció específica de la vinya, com un sòl de protecció especial.

Aquesta especificitat es concreta en la normativa del Pla de la següent manera:

Regulacions específiques dels espais de protecció especial de la vinya

1. El planejament urbanístic ha de classificar aquests espais com a no urbanitzables de protecció agrícola amb menció de la categoria de protecció especial de la vinya del Pla*, s'ha de determinar com a ús principal l'agrícola i es poden delimitar subzones en funció de les característiques diferencials o les regulacions específiques en funció de la posició i els usos compatibles o edificacions.*

2. Mitjançant instruments de planejament urbanístic o sectorial, s'han de determinar actuacions dirigides a la protecció del medi natural, en particular a la preservació de les zones humides, boscos i associacions vegetals o altres àrees d'interès biològic associades a l'espai d'especial protecció de la vinya.

3. Les edificacions i instal·lacions pròpies de la producció vinícola, com les caves i cellers, relacionades amb les explotacions del conreu de vinya d'aquest territori s'han de considerar, a efectes de la seva autorització, del tipus A*, previst a l'article 2.11, per bé que es poden exigir, si s'escau, mesures d'integració en el paisatge per a l'autorització de les noves instal·lacions i edificacions.*

A. ***Aquelles que aporten qualitat i valor afegit al medi natural, agrari i paisatgístic La seva presència està associada a la gestió i millora del territori rural****, com és el cas de les masies incloses als catàlegs de masies i cases rurals, les edificacions i instal·lacions pròpies de l'agricultura a cel obert, la ramaderia i la silvicultura extensives, el turisme rural i les instal·lacions i edificacions per a la protecció i valorització del medi natural. També es consideren incloses en aquest tipus les instal·lacions de les activitats agràries intensives que formen part de l'explotació a cel obert d'una finca molt més gran que l'espai que ocupen i contribueixen a la viabilitat del conjunt de l'activitat agrària que manté la qualitat de la finca.*

Per tant, estableix que el planejament municipal ha de classificar els espais de vinya de sòl no urbanitzable, i qualificats de protecció especial, i que les instal·lacions associades per a la seva primera transformació, els cellers ubicats en el sòl no urbanitzable, s'han de considerar que aporten valor al medi natural. Per tant, no només es reconeix el seu valor com a conreu sinó també la seva gestió.

Malgrat això, el planejament territorial vigent no reconeix la vinya en tota la seva dimensió, sinó que compartimenta el territori superposant proteccions, afeblint tant allò que vol protegir, com allò que queda ocult.

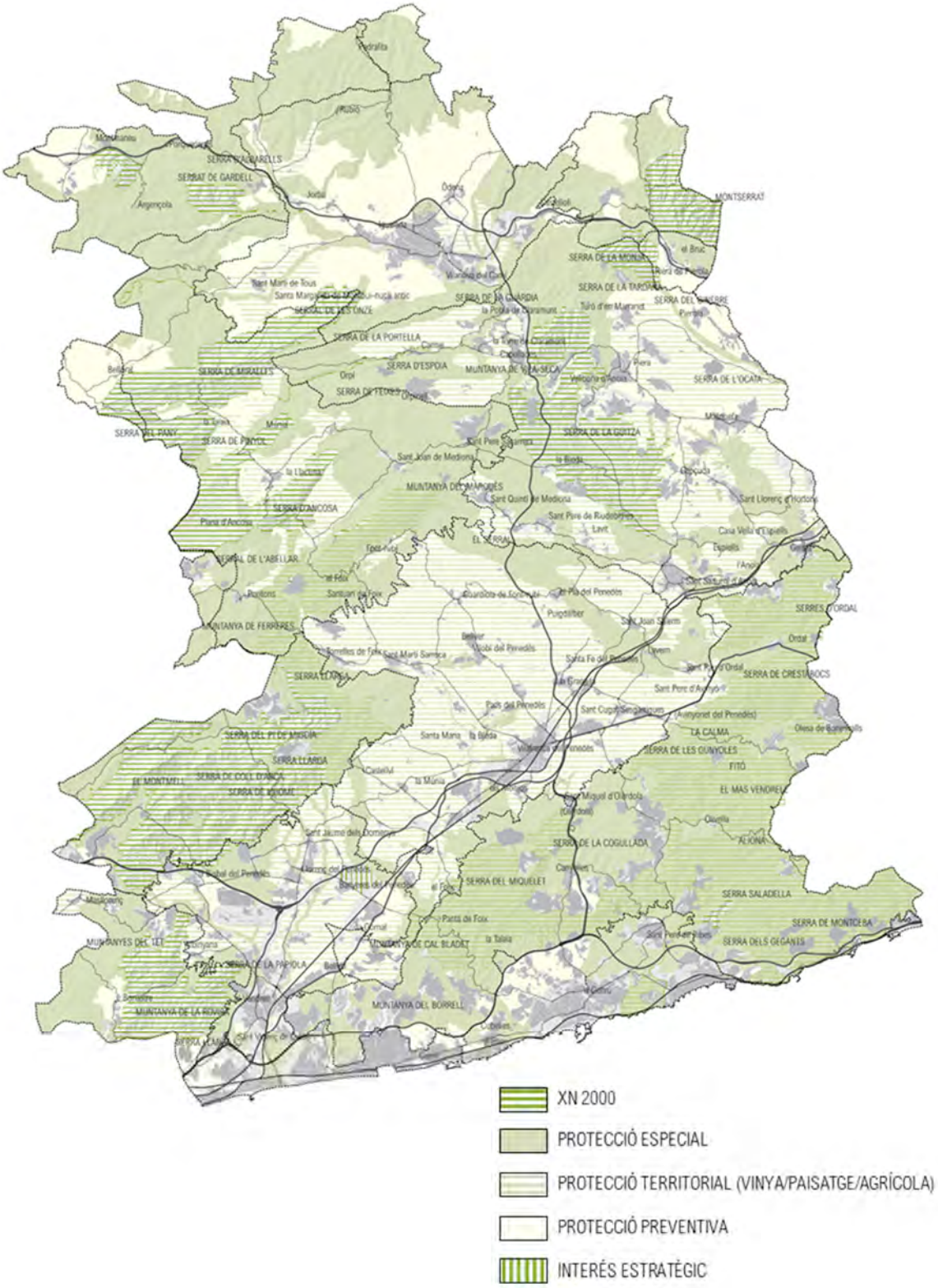

Aquesta situació és comú a la vinya i a qualsevol altre valor que es vulgui protegit, que queda ocult sobre proteccions amb un cert caràcter genèric o integrador.

Així, en una lectura més detallada, aquesta metodologia de protecció no permet la comprensió completa del territori que planifica, sinó que transmet unes obligacions simplificades que el planejament local, a la seva escala, no pot reconèixer en el seu conjunt.

En la següent figura es veu com allò recollit en el Planejament territorial no es comprèn de la lectura concreta del territori. De la lectura del territori difícilment es podria portar a terme una compartimentació com la que es planteja, entenent alhora que comporta associada una normativa amb una major o menor restricció, afectant de forma diversa a sòls aparentment amb les mateixes característiques.

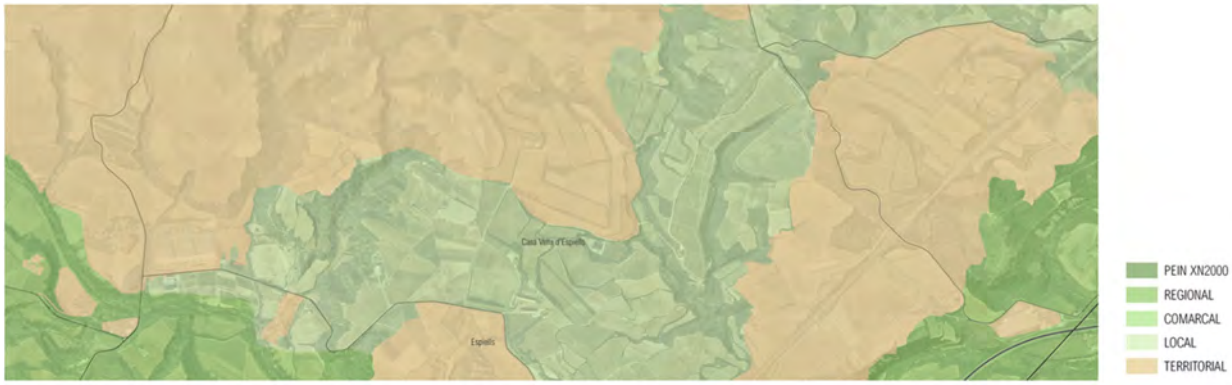

Cal doncs aprofundir en una metodologia que fugi de les proteccions fractals en categories excessivament compartimentades, i permeti un reconeixement complet de les característiques del territori des de tots els valors i proteccions, per a la seva correcta comprensió i transferència al planejament municipal.

Proposta metodològica per la categorització dels espais oberts en el nou Pla Territorial del Penedès

El planejament territorial ha de ser capaç de transferir d'una manera completa als planejaments derivats tota la informació necessària per a la seva ordenació i que des d'una lectura a menor escala del territori no poden abastar.

Així, es presenta una metodologia basada en tres nivells:

- Delimitació de els **unitats mínimes de gestió territorial**, i de referència d'ordenació dels espais oberts.
- **Caracterització específica del valor del suport,** basat en el valor del sòl i de la seva coberta.
- **Filtres transversals**, que permet la lectura a escala territorial, de vegueria, dels aspectes principals d'ordenació del territori, com són els espais naturals, la connectivitat ecològica, l'espai vitivinícola, els riscos, ...

L'estructura bàsica d'aquesta caracterització del territori es mostra en la següent figura:

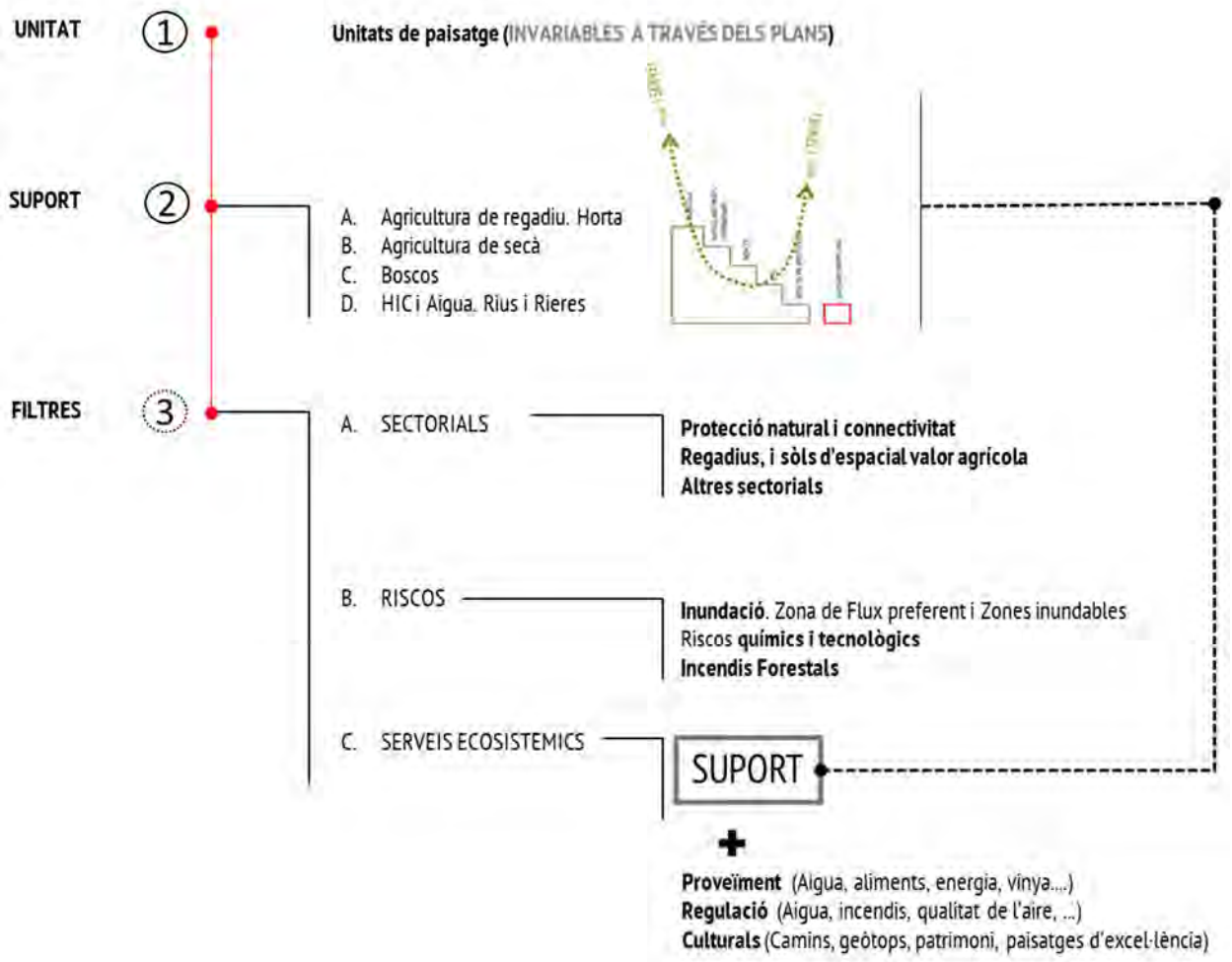

Unitats mínimes de gestió territorial, i de referència d'ordenació dels espais oberts.

Per a l'ordenació i la gestió urbanística dels espais oberts cal formular una primera pregunta. *Quina és la unitat mínima per permeti una ordenació comprensible i executiva dels espais oberts, del sòl no urbanitzable?.*

Fins a data d'avui aquesta unitat mínima han estat els municipis, resultant en una diversitat proporcional no només de les formes de qualificar el sòl no urbanitzable, sinó també de regular dels usos i activitats que s'hi porten a terme, sempre sota el marc de la legislació urbanística.

En el cas concret del sector vitivinícola, cada municipi regula un element tan essencial com els cellers d'una manera diferent. Per exemple:

- Sant Sadurní, la normativa sol·licita acreditar la propietat d'una peça de sòl de conreu continua de mínim 5 ha, en alguna de els subzones de conreu definides pel POUM (Pla d'Ordenació Urbanística Municipal). Com major superfície s'acredita, major superfície de sostre s'admet pel nou celler. Concretament 1.000 m^2st (sostre) per 5 ha de conreu, 1.200 m^2st per 12 ha de conreu, o 2.000 m^2st per 25 ha de conreu.
- Sant Llorenç d'Hortons: cal acreditar una propietat de 5 ha de terreny de conreu, o un mínim de 1,5 ha, i la resta, fins a cinc, en règim de parceria o arrendament. S'exigeix que 1,5 ha, s'entén sobre la qual s'ha d'assentar el celler, siguin en una peça única. S'estableix una relació lineal de sostre de

1.000 m^{2}st, per cada 5 ha, o 300 també per cada 5 ha, en funció de la categoria de protecció agrícola del sòl.

- Subirats estableix l'acreditació de 5 ha de propietat o be la propietat de 3 ha., i la resta, fins a 5 ha, en règim de tinença de parceria o arrendament. Exigeix també una concentració de un mínim de 3 ha, és a dir de la superfície mínima de propietat.

  A partir d'aquí dona un sostre linealment en funció de la superfície adscrita al celler, entenent, a més de la propietat, l'arrendament i la parceria. Valora també la dimensió de la superfície de única extensió, on s'entén s'assentarà el celler.

  Així, per 5 ha s'estableixen 1.000 m^{2}st, entre 5 i 10 ha fins a 2.000 m^{2}st, entre 10 i 20 ha fins a 3.000 m^{2}st, més de 20 ha fins a 4.000 m^{2}st, que és el topall màxim.

Per tant, 3 municipis veïns, amb unes característiques del seu suport similars, presenten normatives diverses, que resulten també en una empremta sobre els espais oberts, i sobre l'espai vitivinícola, diferent.

Com exemple, un propietari amb 25 ha de vinya, a Sant Sadurní podria fer fins a 2000 m^{2}st, a Sant Llorenç 5.000 m^{2}st, i a Subirats 4.000 m^{2}st.

Finques amb superfícies gestionades de 100 ha de vinya, resultarien en cellers de fins a 2.000 m^{2}st a Sant Sadurní, 10.000 m^{2}st a Sant Llorenç, i 4.000 m^{2}st a Subirats.

Valorant les dimensions de les implantacions tradicionals, val a dir que 5.000 m^{2}st per a la gestió de finques al voltant de 100 ha és suficient, i per tant la normativa de Sant Sadurní es podria dir que per a grans extensions és restrictiva, mentre que la de Sant Llorenç és excessivament permissiva.

Contràriament, en tots els casos són extremadament permissives per finques petites. En aquest context, des de l'estricta valoració de la vinculació de les instal·lacions de cellers amb la vinya, en cap cas, en el sòl no urbanitzable, s'haurien de permetre cellers amb superfícies vinculades de 3 o 5 ha de vinya, o en tot cas no associats a una Masia i Casa Rural. No sembla raonable omplir el territori d'instal·lacions amb una producció potencial màxima de 3.000 ampolles de vi o de cava, tal com aquestes tres normatives preveuen. Per tant, sembla lògic pensar en la necessitat d'una proposta normativa uniforme, des de l'estricta protecció del mateix espai vitivinícola.

Altres aspectes clau que superen l'escala municipal, i on el planejament territorial actual no hi arriba, són per exemple la xarxa de camins, que és un altre element essencial per a la gestió dels espais oberts, i els serveis ecosistèmics, en la seva dimensió conjunta, o fins i tot en les accions i mesures, com per exemple la més bàsica de totes que és la seva continuïtat.

El Departament de Territori en els últims anys ha fet un gran esforç en la elaboració dels Catàlegs de Paisatge. Ha dividit Catalunya en 134 unitats de paisatge, que defineix de la següent manera:

> ***Les unitats de paisatge són susceptibles d'esdevenir una àrea de referència bàsica en la ordenació urbanística dels espais oberts****, i ajudar a superar la fragmentària ordenació actual del planejament de cada municipi, al reconèixer les particularitats comunes dels diversos espais homogenis que representen i permetre definir vocacions territorials ajustades a les potencialitats i les dinàmiques de cada indret.*
>
> ***...***
>
> *Aquest inventari està concebut com un instrument de sensibilització sobre els paisatges de Catalunya, de suport a la planificació urbanística i sectorial i com* ***una eina útil per a iniciatives culturals i socials que aglutinin els territoris de cada unitat, que comparteixen uns signes identitaris comuns.***
>
> *http://territori.gencat.cat/ca/06_territori_i_urbanisme/sol_no_urbanitzable_i_paisatge/politica_de_paisatge/unitats_de_paisatge/*

Per tant es reconeixen com elements de referència bàsica en la ordenació urbanística dels espais oberts, i alhora comparteixen uns signes identitaris comuns que els fa reconèixer com una unitat.

Per tant, en coherència, la metodologia que es presenta pren també com a referència, com escala intermitja, entre el municipi i la vegueria, la unitat de paisatge "*referència bàsica en la ordenació urbanística dels espais oberts*"**,** que estan delimitades en tot el territori de Catalunya.

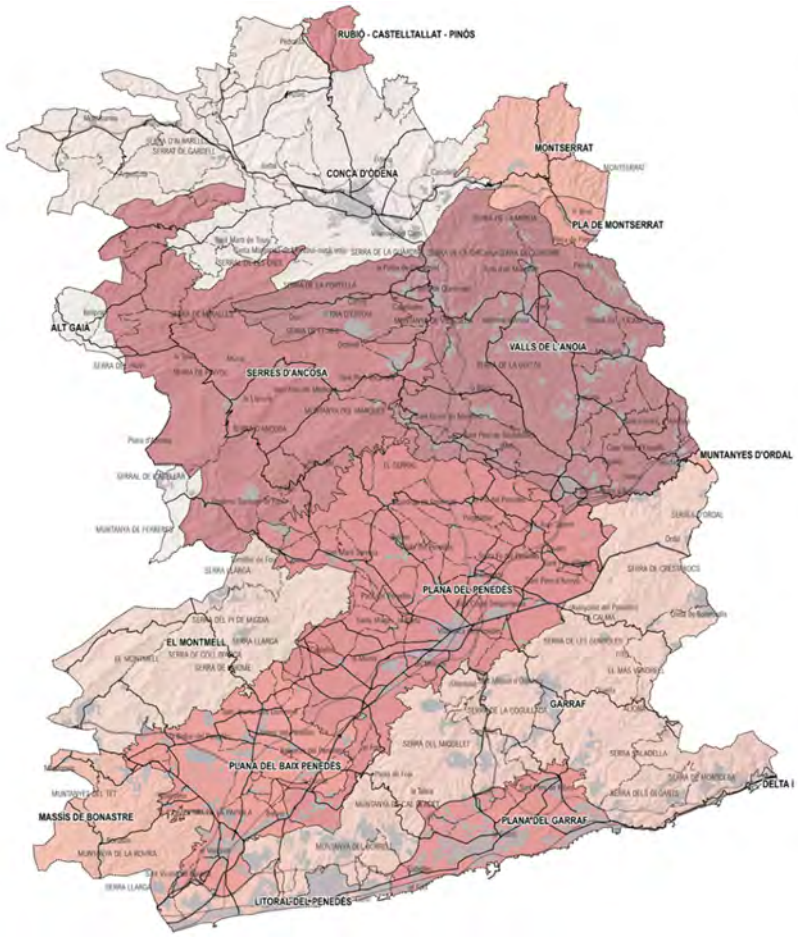

① UNITATS DE **PAISATGE**

/ Àmbits geogràfics reconeixibles fruit de processos i suport diferenciat.

/ Tenen vocació de permanència

/ Són la base de la planificació dels espais oberts a escala local, superant els límits municipals

Sobre aquestes unitats és on el planejament territorial ha de concretar les seves estratègies i objectius, pel desenvolupament del planejament dels espais oberts, superant el marc municipal. Així, aquella divergència entre els planejaments municipals de Sant Llorenç, Sant Sadurní i Subirats, no s'hauria de produir.

Caracterització específica del valor del suport

El valor intrínsec del suport, es basa en la seva naturalesa específica i la relació amb la seva gestió primària.

La base cartogràfica de la gestió és la parcel·la, agrupant-se en diferents classes, que van dels sòls agrícoles, fins als HIC i els ambients aigualosos en l'altre, passant per ordre, pels matollars i herbassars, els boscos, els boscos de protecció.

Aquests es representen segons la següent figura, mostrant l'estat òptim dels espais oberts en els seus extrems, és a dir, sòls agrícoles ben gestionats en una banda, i masses forestals madures en l'altre:

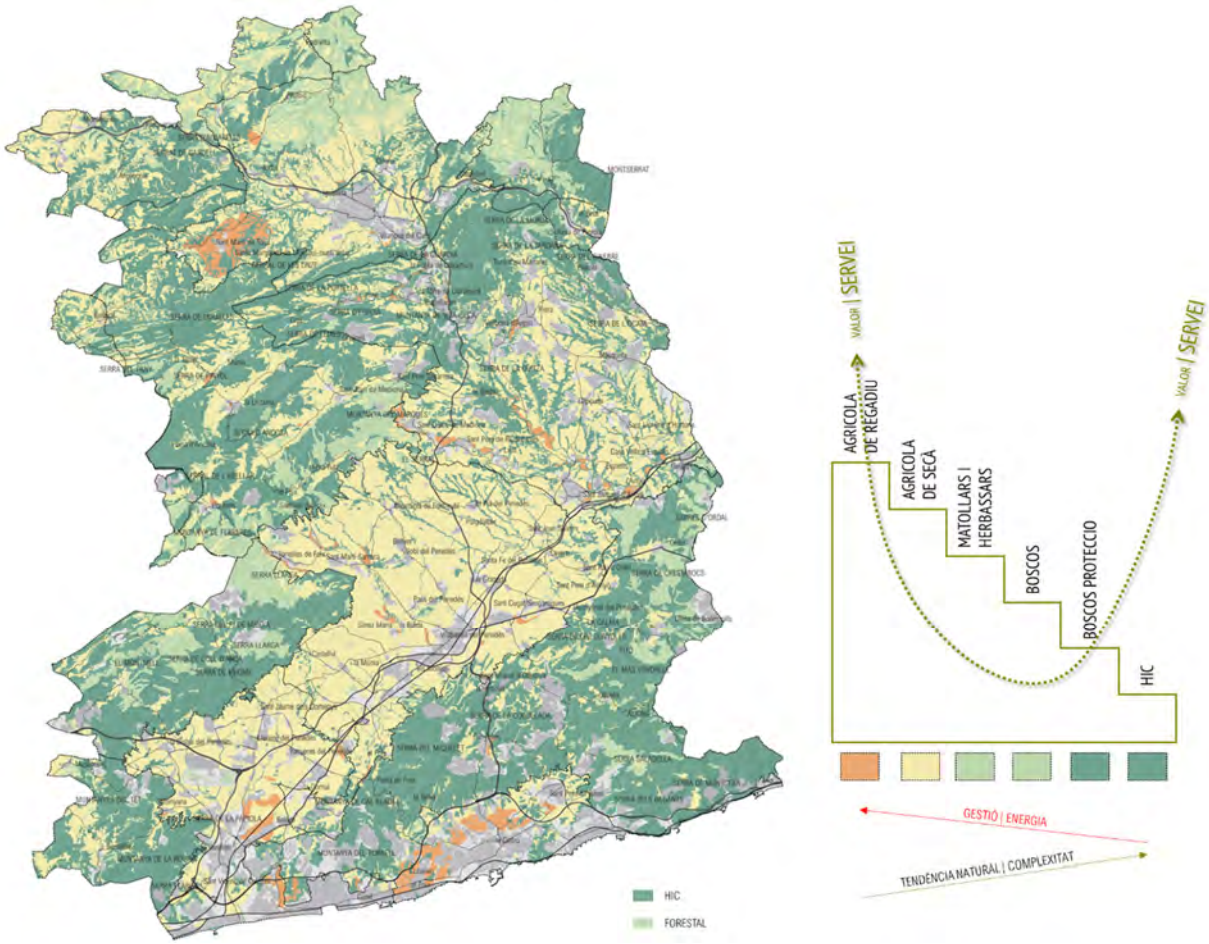

En base a aquestes classes cal una categorització, separar aquells que tenen un especial valor, i per tant no haurien de ser objecte de transformació, d'aquells on el seu valor és quantitatiu, i per tant la seva transformació està subjecte a la valoració de la funcionalitat dels espais oberts, i les seves proteccions, que s'expressen a partir de les proteccions territorials i els filtres.

Per tant, aquest valor es categoritza integrant com espais de protecció aquells que tenen un major valor, que són els sòls agrícoles de major fertilitat, i d'horta, i en l'altre extrem els HIC i els sòls forestals de protecció, és a dir cobertes forestals amb més del 40% de pendent.

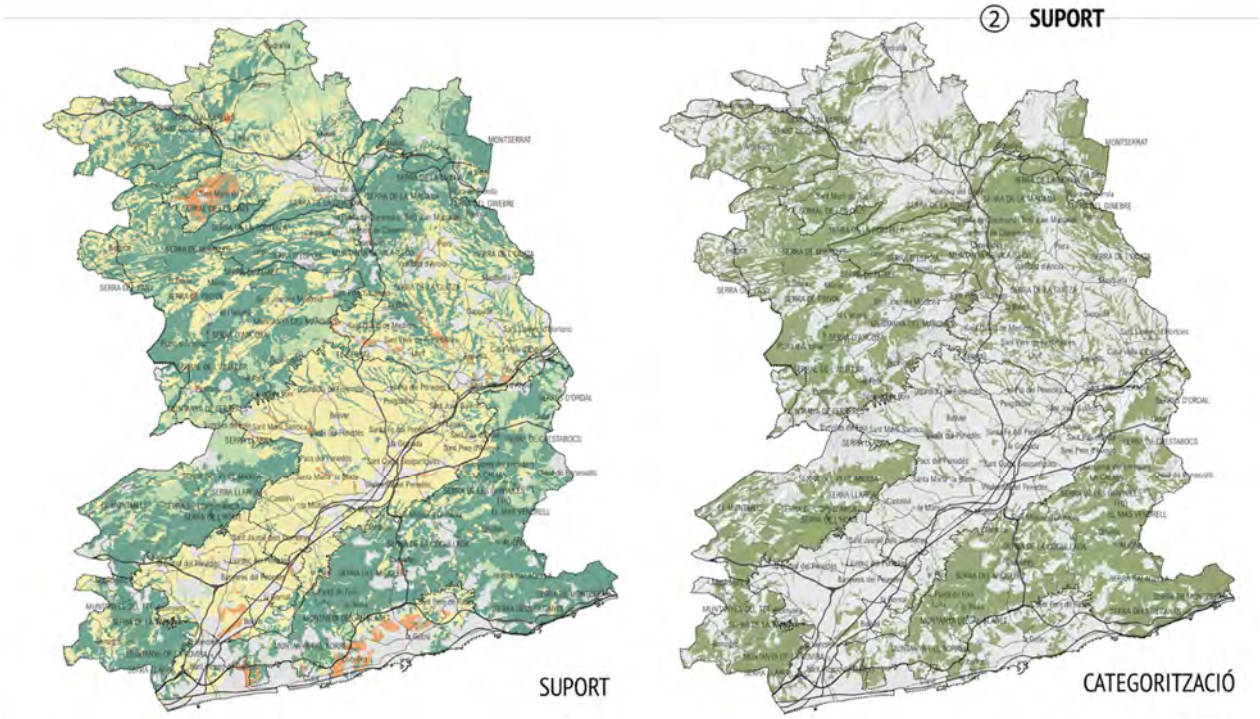

Filtres transversals.

Permet la lectura a escala territorial, de vegueria, dels aspectes principals d'ordenació del territori, com són els espais naturals, la connectivitat ecològica, l'espai vitivinícola, els riscos, ...

Te per objectiu, a partir d'una diagnosi completa del territori, establir els condicionants específics de cada vector valorat, condicionant les determinacions normatives de forma específica i relacionada a allò que s'ha de protegir, o evitar la seva transformació.

S'estructura en tres capítols, seguint el següent esquema:

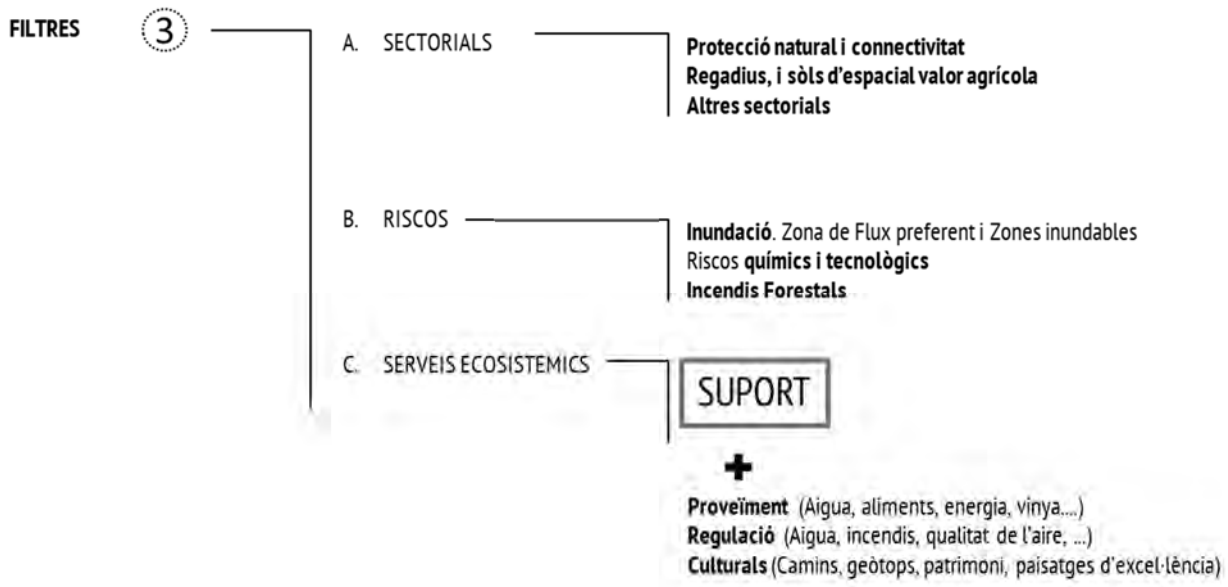

- **Sectorials**, on s'integren i es categoritzen els diferents plans o estudis sectorials en l'àmbit de la vegueria, i que tenen incidència sobre la seva ordenació, com per exemple XN2000, PEIN, Connectivitat, Pla de Regadius de Catalunya, sòls d'especial valor agrícola, ...
- **Riscos**, on s'integren i es categoritzen els riscos d'inundació, diferenciat zones de flux preferent i zones inundables, o zones potencialment inundables, riscos químics i tecnològics, incloent els associats a les infraestructures, riscos geològics o el risc d'incendis forestals, i les seves infraestructures territorials de prevenció, com poden ser tallafocs o xarxes de camins principals.
- **Serveis ecosistèmics**, que es defineixen com aquells beneficis que un ecosistema aporta a la societat i que milloren la salut, l'economia i la qualitat de vida de les persones.

  Es diferencien els serveis ecosistèmics en:

  - Proveïment, que fan referència a bens o matèries que els ecosistemes ens ofereixen com aigua, energia, aliments, i en el cas específic del Penedès, la vinya, ..
  - Regulació, que es deriven de les funcions dels ecosistemes i que inclou el control hidrològic, control de l'erosió, incendis, qualitat de l'aire, efecte embornal de GEH
  - Culturals, són els relacionats amb la cultura i el lleure i inclouria xarxa de camins, geòtops, patrimoni, o paisatges d'excel·lència.
  - Suport, que es suporten sobre el valor del territori, i inclouen a més d'aquest valor intrínsec, la biodiversitat i els processos naturals. Són la base dels anteriors.

Cada un dels aspectes se li associen, de la mateixa manera que en el cas del suport, criteris de categorització. En aquest cas, s'hi associen dos nivells de categorització: un primer de caràcter **qualitatiu**, i per tant no subjecte a transformació, i un segon **quantitatiu**, on es valora la funcionalitat del conjunt, i per tant les transformacions han de tenir en consideració aquesta funcionalitat.

Aquesta estratègia permet definir mesures o accions concretes per a cada vector avaluat, i per tant, des de la planificació actuar dirigit a allò que es vol protegir, evitant simplificacions resultat de la compartimentació integrada de diversos aspectes, tal com ho fan ara els plans territorials.

Com exemple, de manera introductòria, es mostra la categorització de diversos filtres, incidint especialment en els serveis ecosistèmics, i concretament en el de proveïment de la vinya.

Filtre sectorial. Espais naturals i connectivitat

Inclouen de forma directe la XN2000 i les zones humides.

Podrien incloure amb estudis de major detall:

- Espais naturals d'interès local
- Zones específiques d'interès faunístic i florístic, definits pel Departament d'agricultura.
- Punts d'especial interès, o crítics per a la connectivitat.

Estan ben delimitats i són espais on cal evitar la transformació, per tant s'entendrien com d'**especial protecció**,

Per altra banda aquest filtre inclou els espais connectors, que s'han definit incloent les parcel·les (SIGPAC) a una distància inferior de 50 metres d'Habitats d'Interès Comunitari en espais fluvials, és a dir, on s'entén que hi ha un bosc de ribera, o espais forestals estables, al voltant de la principal xarxa fluvial.

La connectivitat, llevat de punts estratègics, és un aspecte quantitatiu, on és el conjunt del territori que ha de garantir aquesta funcionalitat, per tant es categoritzen com a sòl de **protecció.**

Resultat d'aquesta proposta la categorització respecte aquest filtre resultaria en:

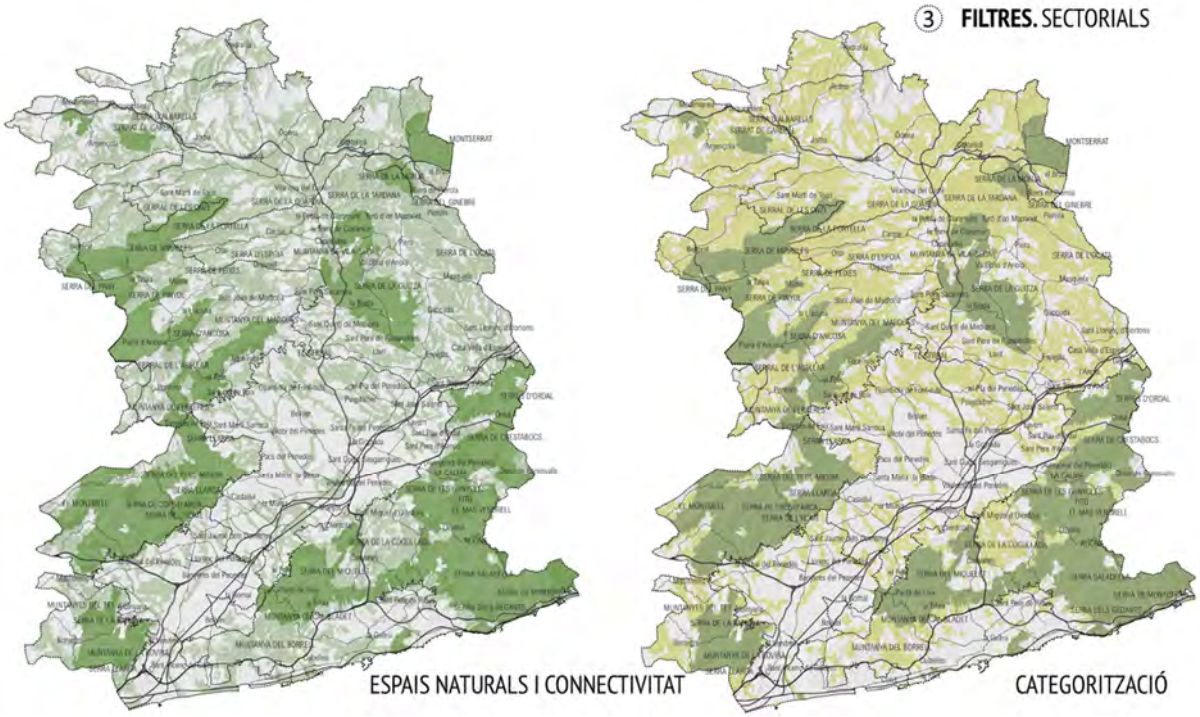

Filtre riscos

Es diferencien els riscos que comporten o permeten una valoració territorial qualitativa:

- Geològic, pendents > 20 %
- Zones de flux preferent i potencialment inundables.
- Riscos químics associats a infraestructures estructurals.

Aquests comportarien una categorització de sòls d'especial protecció, i per tant no haurien de ser objecte de transformació.

Altres riscos, o graus de perillositat dins del mateix risc, comportarien una valoració quantitativa, i serien sòls de protecció, demandant accions concretes en el planejament per a permetre la seva transformació, o llindars màxims d'ocupació per a garantir la funcionalitat del conjunt. Serien:

- Risc d'incendis forestals, on sol·liciten estratègies d'autoprotecció, i infraestructures específiques.
- Zones inundables per a períodes de retorn 500 anys, on calen accions específiques de prevenció del risc, o mesures concretes per situar-se sota el risc.
- Riscos tecnològics associats a implantacions industrials puntuals, que contràriament a les infraestructures, es poden condicionar respecte a l'excessiva concentració, o també respecte la seva permanència, ja que en definitiva estan associades a activitats industrials, sovint puntuals, i que no tenen per que ser permanents en el temps

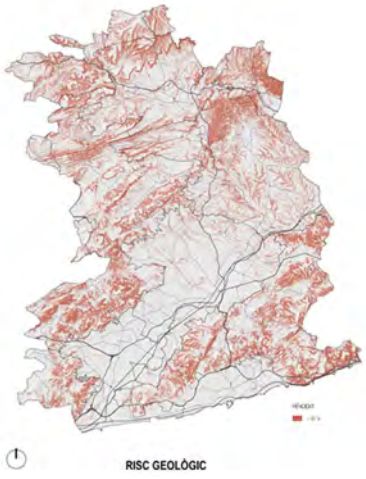

Filtre. Serveis ecosistèmics

Inclouen els serveis ecosistèmics dels espais oberts, que es diferencien en:

- Proveïment, que alhora inclou, entre d'altres:
  - Aigua, a partir de rius, aqüífers i zones de recàrrega.
  - Aliments, a partir del valor agròlogic del sòl i les zones de regadiu
  - La vinya com component base del sector agrícola , vitivinícola, turístic i industrial de la vegueria, centrat en el Penedès
- Regulació, que inclou aspectes com:
  - Control hidrològic
  - Incendis, des d'un punt de vista de mesures, si n'hi ha de caràcter territorial, i per tant que transcendeixen les unitats de paisatge
  - Altres aspectes quantitatius, qualitat de l'aire o efecte embornal.
- Culturals, que poden incorporar, camins geòtops, patrimoni, paisatges d'excel·lència, ...

D'aquests serveis ens centrem en dos de forma especial, que són el Control Hidrològic, i la Vinya.

CONTROL HIDROLÒGIC

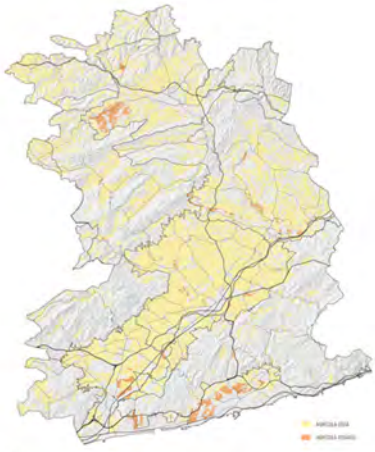

PROVEÏMENT D'ALIMENTS

PROVEÏMENT VINYA

PATRIMONI CULTURAL

Control hidrològic

La transformació de les cobertes del sòl, a través de l'ocupació urbanística, altera les condicions d'infiltració del sòl, generant un major escorrentiu, i disminuint el temps de concentració de la conca, és a dir accelerant l'avinguda.

Per l'avaluació de conques cal una lectura unitària de les mateixes, prenent accions també unitàries que no tenen a veure sovint amb els límits municipals.

Un exemple que de tots es conegut en el Penedès, són les recurrents inundacions de les zones residencials de la franja costanera. La inundació es deguda tant per l'ocupació de sòls ja inundables, però que s'ha vist agreujat per la transformació de les seves conques.

És el planejament territorial, amb una lectura més àmplia, recollint segurament els plans sectorials, com el Plans d'Espais Fluvials generats per l'Agència catalana de l'Aigua, qui ha d'establir estratègies específiques per corregir aquests efectes, i en tot cas evitar que s'agreugin.

Es planteja doncs, sobre aquestes conques que generen gran zones inundables, protegir específicament els àmbits que generen un major control hidrològic, a partir d'una anàlisi del coeficient d'escolament, que valora tant les cobertes com la permeabilitat del substrat geològic.

Resultat d'això es defineixen en aquelles conques son hi ha zones inundables que generen grans àrees de risc sòls d'**especial protecció** les zones amb una major capacitat de regular la conca, amb llindars d'escolament més alts. Alhora es defineix el conjunt de la conca com sòl de **protecció** pel control hidrològic per tal de assegurar l'adopció de mesures que en les transformacions urbanístiques incrementin l'escolament en el conjunt de la conca.

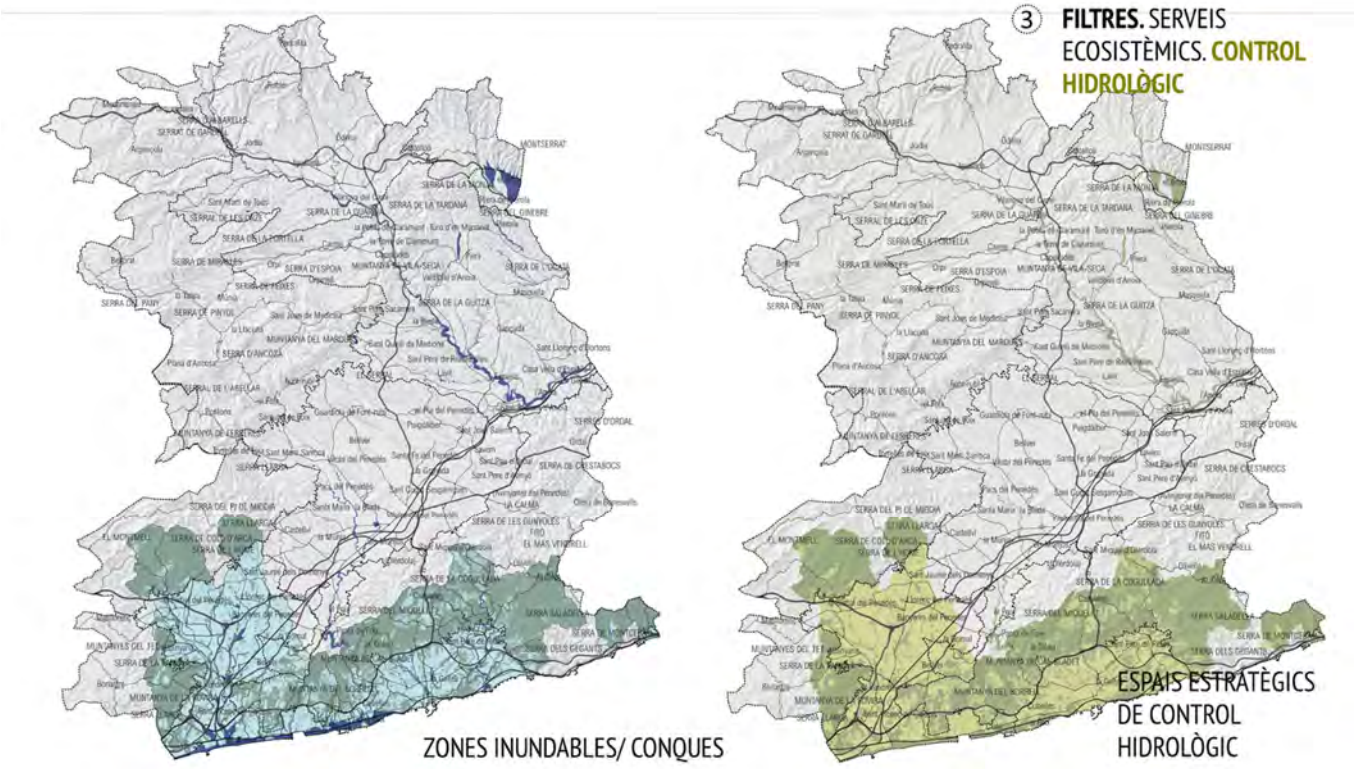

La vinya

L'espai vitivinícola, no només està format per la vinya, sinó també formen part del seu ecosistema els cellers, la xarxa d'accés que li dona servei, les activitats enoturístiques, que cada cop prenen més importància econòmica i social, basades fonamentalment en els mateixos cellers i en les masies i cases rurals dels espais oberts, i fonamentades en també i especialment en el valor del paisatge de proximitat.

Caracteritzar la vinya únicament des del conreu no semblaria el més adequat, com tampoc ho és caracteritzar el valor de l'espai vitivinícola únicament a partir del valor agrològic del sòl, quan se sap que la vinya no és un conreu que necessiti un sòl especialment fèrtil.

Per altra banda, també s'han fet nombrosos estudis socioeconòmics que valoren aspectes com el relleu generacional de les explotacions, o altres aspectes, certament significatius, però que en funció de la seva ponderació, poden desvirtuar la diagnosi d'una realitat tossuda, que és la persistència de la vinya al Penedès, malgrat totes les pressions.

També, recentment, es parla del canvi climàtic, com un possible factor que desanima a valorar la vinya com a conreu persistent en el Penedès, posant com exemple les recents explotacions puntuals en zones de muntanya.

Certament s'han avançat les veremes, també pel canvi climàtic, però especialment o fonamentalment, per la importació de varietats del nord, com pinot noire o chardonnay, o la forma d'elaborar, amb la necessitat de garantir una certa acidesa en els vins que assegurin la seva qualitat i criança, i per tant avançant la verema.

Per tant, malgrat els arguments hiperactuals, no centrar l'ordenació dels espais oberts al Penedès considerant la centralitat de la vinya és temerari.

Els cellers

S'han cartografiat 230 cellers, dels quals un 60 % estan en sòl urbà, i la resta en els espais oberts.

Hi ha aproximadament 21.000 ha en la DO Penedès.

Per tant, cada celler gestiona, de forma directe o indirecte, una superfície mitjana al voltant de 100 ha. Comptant únicament els cellers en el SNU la gestió de finques s'incrementa fins a 250 ha/celler.

Com a industria lligada al territori, és un exemple de la proporció de cellers en SU.

Alhora, també és un exemple de gestió dels espais oberts. Un celler amb una superfície d'ocupació inferior als 10.000 m^2, gestiona més de 100 ha., que correspon a ocupacions inferiors a 1%.

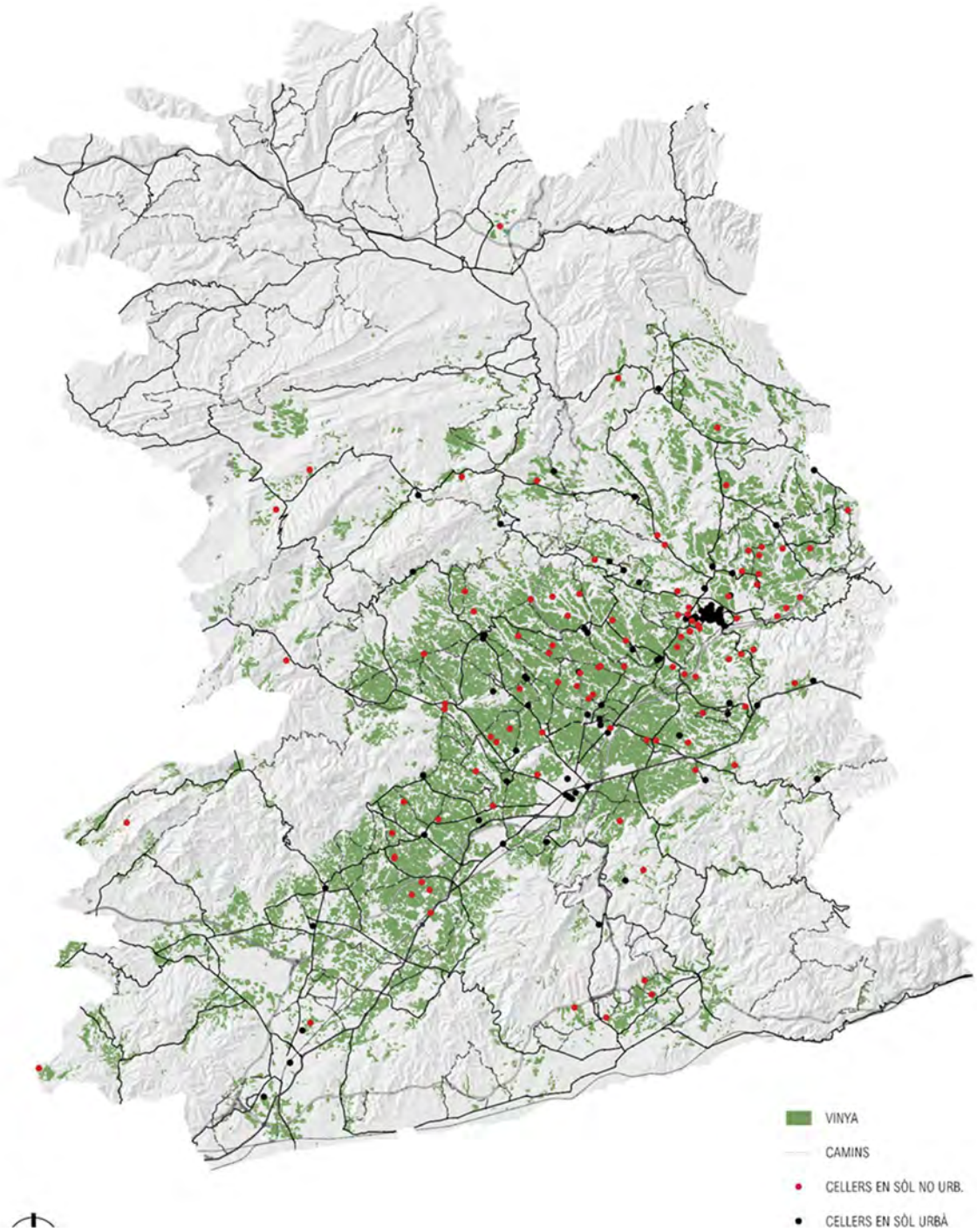

La xarxa de camins

La xarxa viaria associada a l'explotació de la vinya i l'accés als cellers, i als nuclis que n'allotgen a la majoria, té una especial importància, tant per la seva qualitat, la seva continuïtat, i molt especialment la qualitat del paisatge que l'envolta.

La xarxa de camins, i carreteres locals, són les que donen, com arreu de les zones vitivinícoles, la percepció d'aquest espai vitivinícola, i en coherència transmeten la qualitat del producte que s'hi produeix.

Certament també és important allò que s'ha vingut a dir les vies aparador, referint-se a grans infraestructures que travessen el territori, i des de les quals es percep el seu paisatge. En qualsevol cas, en un ordre jeràrquic és certament més important la conservació d'aquesta xarxa secundària, sostinguda sobre les carreteres locals i els camins estructurals, que no pas l'efecte aparador de les grans infraestructures.

En les següents figures es mostra l'estructura de la xarxa viària de proximitat, que dona servei a la vinya, als cellers i als nuclis que els allotgen, on s'hi superposa una segona xarxa, de gran escala, especialment protagonista al Penedès per la seva posició en l'eix transeuropeu per excel·lència.

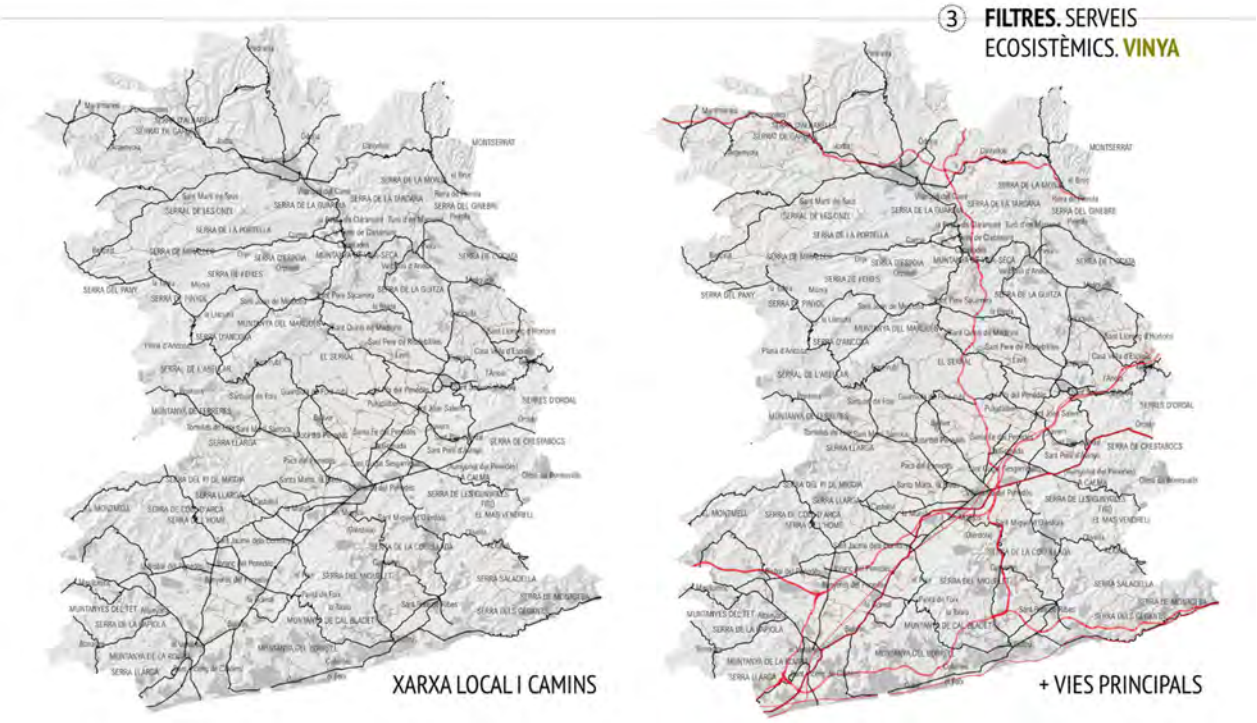

En cap cas, tot i els necessaris punts de contacte, la pervivència del caràcter i funcionalitat de la xarxa local pot estar supeditada a les vies principals, ja que és sobre la que es suporta el territori.

Les vinyes

És literalment que s'afronta la centralitat de la vinya com a servei ecosistèmic de proveïment, establint distàncies de cada una de els vinyes a cellers, i garantint la continuïtat a través dels municipis de la xarxa de camins.

Es remarca que la centralitat està en la vinya, i no en el celler.

S'estableix un rang, en base el nombre de cellers que cada vinya té a al seu voltant, calculant la distància de cada vinya a cada celler.

La distància de 5 km no és arbitrària, ja que valora la traçabilitat del conreu respecte el producte, i millora el vi, evitant les pèrdues de qualitat en trajectes, a vegades de desenes de quilòmetres.

La proximitat de la vinya al celler és important a més dels aspectes de producció, per la protecció de l'entorn dels cellers, i per les activitats d'enoturisme, cada cop més importants en un sector tan exportador com el Cava, que retorna a Catalunya aquells que volen participar del paisatge d'on prové allò que consumeixen. Avui l'enoturisme ja és molt més que una activitat complementària als cellers.

S'estableix com a criteri que tenen caràcter d'**especial protecció** aquelles vinyes que a menys de 5 quilòmetres tenen com a mínim de 50 cellers.

Les que tenen entre 10 i 50 cellers es defineixen com a sòls de **protecció** de la vinya.

Es podria complementar la proposta amb la integritat del paisatge vitivinícola al voltant de les vies secundàries d'accés als principals nuclis vitivinícoles, i també als principals cellers, evitant transformacions en aquest àmbits d'espais oberts.

Altres aspectes qualitatius, en aquest cas fins i tot sectorials, resultarien de la consideració dels Paratges Qualificats per a la producció de Cava, que avui es limiten a cinc, i es concentren a l'Alt Penedès, principalment al voltant al voltant d'Espiells i de la Vall del Torrent de Can Prats, entre Sant Llorenç d'Hortons i Sant Sadurní d'Anoia, a Sant Miquel d'Olèrdola i a Mediona.

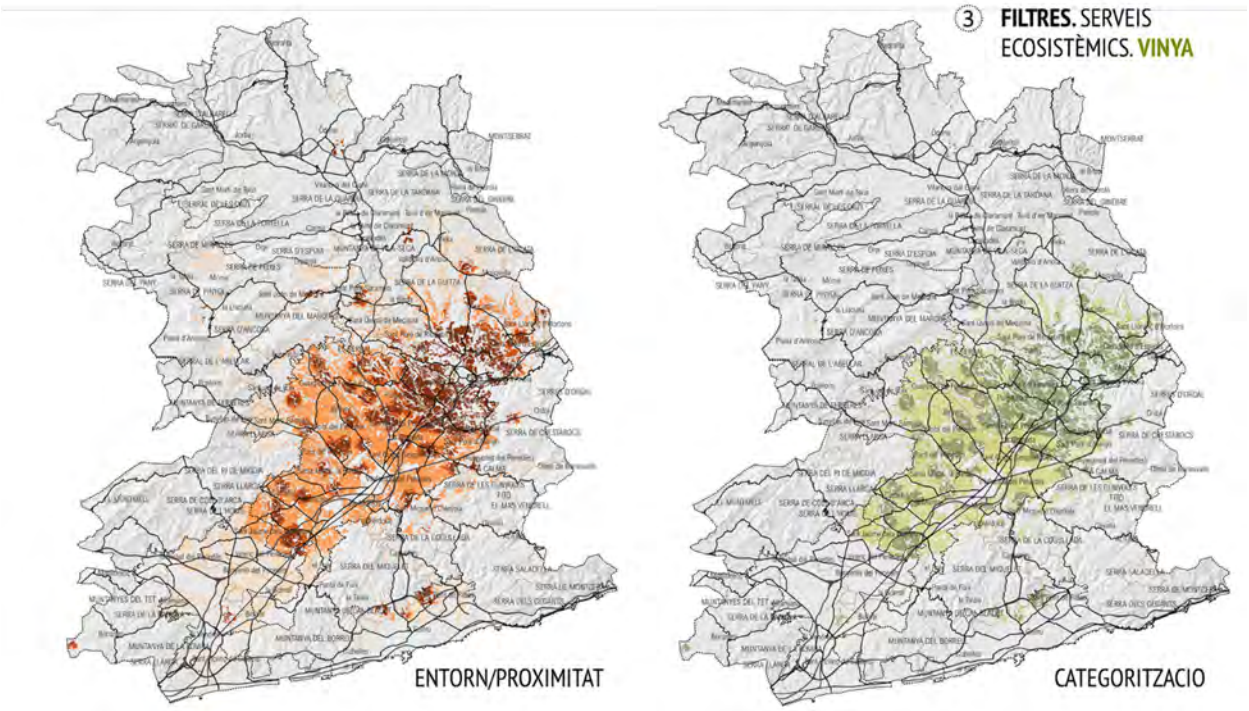

Subcategorització dels espais oberts. Comparativa amb els Plans Territorials actuals

Cada un dels filtres de caracterització del territori acaben en una reclassificació de tres nivells en funció del seu caràcter qualitatiu o quantitatiu.

A. SÒL DE PROTECCIÓ ESPECIAL, són espais de qualitat i per tant no es poden transformar amb actuacions que comportin afeccions greus i irreversibles

Són espais especialment protegits:

- XN2000
- Espais de connectivitat ecològica crítica per la funcionalitat del conjunt
- Sòls de regadiu /HIC
- Sòls de major qualitat agròlògica
- Vinyes / Proximitat / Paisatge. Més de 50 cellers a menys de 5 km de distància, i paratges qualificats.
- Patrimoni, paisatges d'excel·lència, conques visuals de la xarxa viaria de proximitat (camins principals i carreteres locals)
- Zones inundables. Flux preferent.
- Sòls d'especial valor pel control hidrològic en conques on es produeixen gran zones d'assentaments inundables.
- Zones sotmeses a riscos geològics, i tecnològics associats a infraestructures bàsiques,

B**. SÒL DE PROTECCIÓ**, son espais de qualitat, sovint elements de contorn dels espais nucli, on la seva qualitat té un caràcter quantitatiu. Aquests no es poden transformar de manera que quantitativament comportin un efecte contrari a la seva funcionalitat.

Son espais protegits:

- Espais de connectivitat ecològica
- Recàrrega d'aqüífers
- Protecció hidrològica en el conjunt de conques amb grans extensions d'assentaments inundables
- Vinya / Paisatge, que tenen al seu voltant entre 10 i 50 cellers
- -...

C. SÒL ORDINARI. No te qualitat específica. El valor és quantitatiu i funcional dels espais oberts.

La interpretació cap el planejament local, o de les unitats de paisatge que ha de concretar l'ordenació dels espais oberts s'interpreta de la següent manera:

- Els sòls d'especial protecció comporten directament l'exclusió de qualsevol transformació, independentment de l'origen de la seva qualificació.
- Els sòls de protecció generen l'atenció al filtre/s que han comportat la seva protecció, derivant-se les determinacions específiques a allò que es pretén protegir. Tenen un caràcter quantitatiu, i per tant a través de les unitats de paisatge s'establiran els llindars de càrrega o transformació respecte cada un dels filtres avaluats.
- El sòl ordinari, no presenta cap valor específic, per tant no genera condicionants per a la seva transformació. Manté el caràcter d'espais oberts mentre no es prevegi la seva transformació.

Aquesta metodologia permet el pas d'una categorització dels espais oberts discreta, en classes molt definides i tancades (protecció especial, protecció territorial i protecció preventiva), que tenen una

difícil transferència cap el planejament local, o si més no, la transmeten de forma esquemàtica i simplificada, a una categorització, que partint de la mateixa classificació discreta (especial protecció, protecció, i ordinari), no perd la seva traçabilitat, permetent, a través de la normativa incidir de forma específica en els aspectes a valorar o protegir.

Complementàriament estableix les unitats de paisatge com a base d'ordenació i gestió dels espais oberts, assumint les directrius i indicadors determinats pel planejament territorial, superant l'escala local.

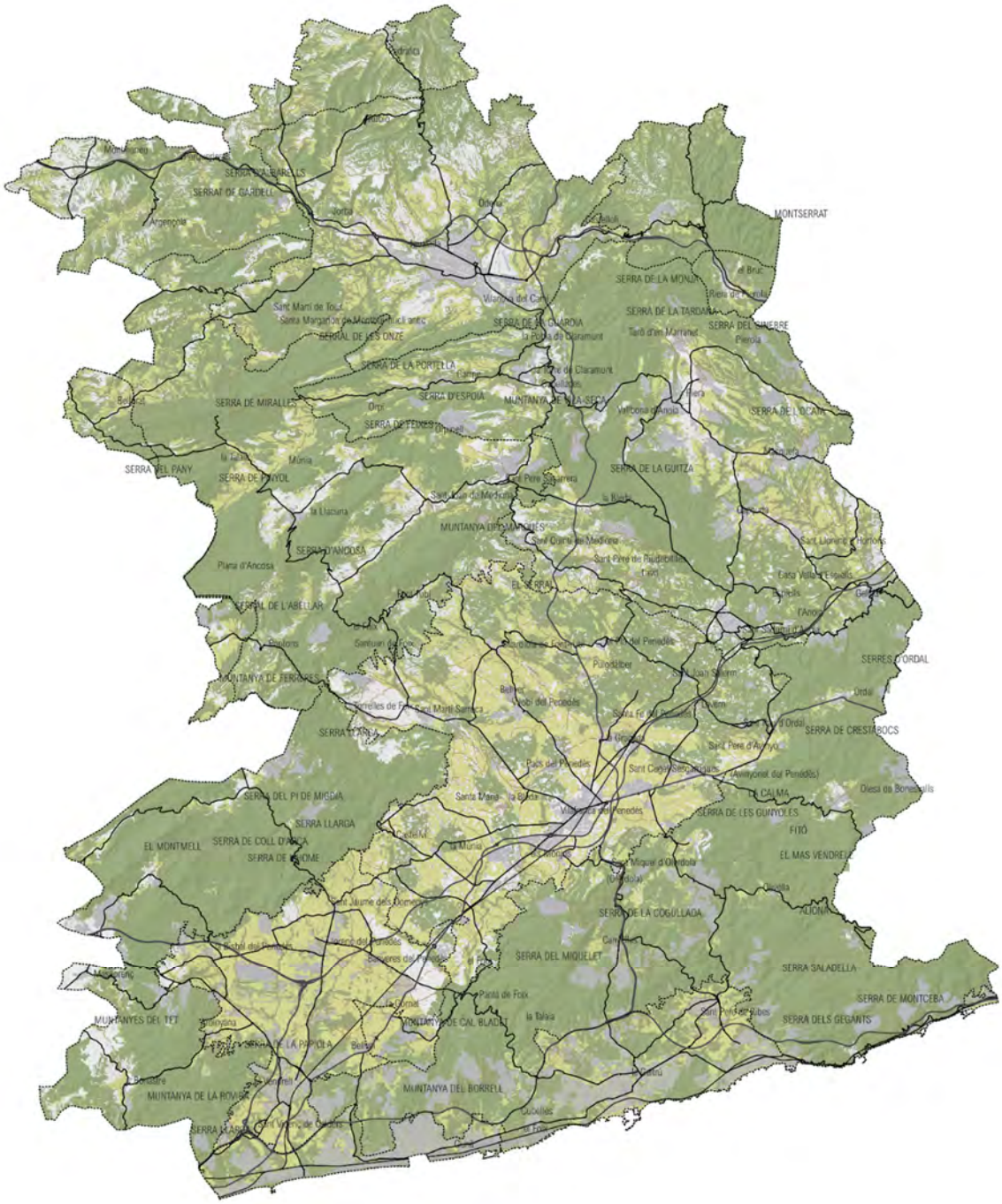

En la següent figura es compara la integració dels Plans Territorials Parcials actuals en la Vegueria del Penedès, amb la proposta metodològica exposada.

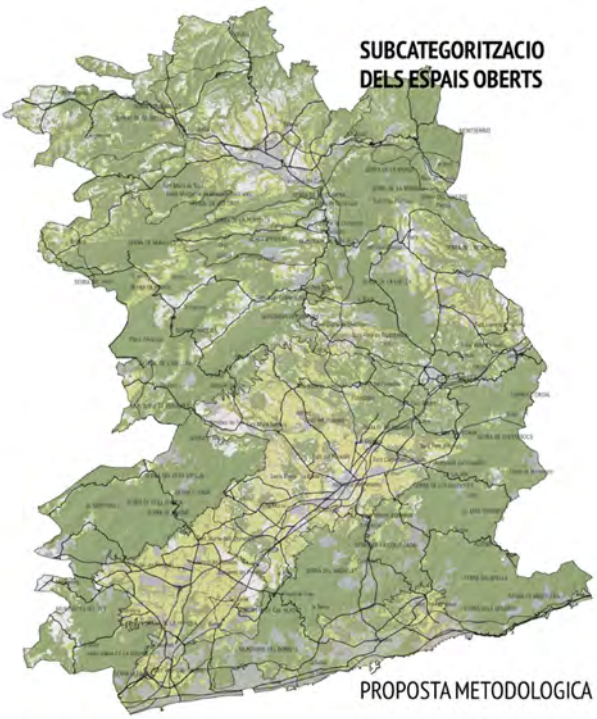

7. ATLES DE LA QUALITAT PAISATGÍSTICA DE LA VINYA (aQPV)

El treball de recerca Atles de la Qualitat Paisatgística de la Vinya ,aQPV desenvolupat pel Centre d' Estudis del Paisatge Vitivinícola, te com objectiu genèric, inserir el valor de la qualitat del paisatge de proximitat, imatge de la identitat d'un lloc, dintre del planejament territorial. La aQPV te com a objectiu específic en el context de la Plataforma per Defensar la Identitat Vitivinícola del Penedès, valorar la petjada paisatgística que cada una de les propostes del IV cinturo implicaria sobre la vegueria. Per aconseguir-ho interpreta que la qualitat del paisatge vitivinícola està en relació directa amb la continuïtat i la extensió de la superfície de vinya.

A partir d'a questa hipòtesis, es retícula el territori i per cada cel·la s'estableix el percentatge de vinya respecte els altres usos localitzats en el territori: Sistemes naturals, inerts i altres agricultures.

VALORACIO DELS TIPUS DE CONTACTE ENTRE LA VINYA I ALTRES USOS.

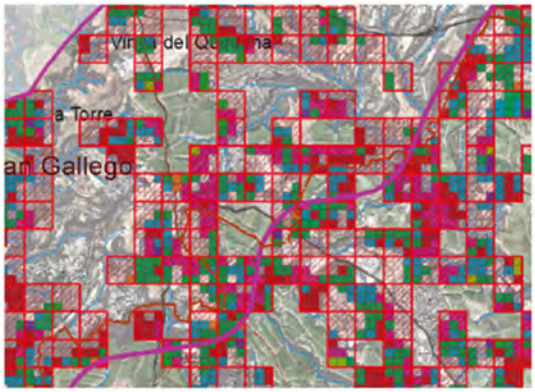

% DE VINYA

TIPUS DE CONTACTES	1-25%	26-50%	51-75%	76-99%
VI	A (100%)			
VI+AG	B1a	B1b	B1c	B1d
VI+FO	B2a	B2b	B2c	B2d
VI+AG+FO	B3a	B3b	B3c	B3d
VI+AG+FO+IN	Ca	Cb	Cc	Cd
VI+AG+IN	D1a	D1b	D1c	D1d
VI+FO+IN	D2a	D2b	D2c	D2d
VI+IN	Ea	Eb	Ec	Ed

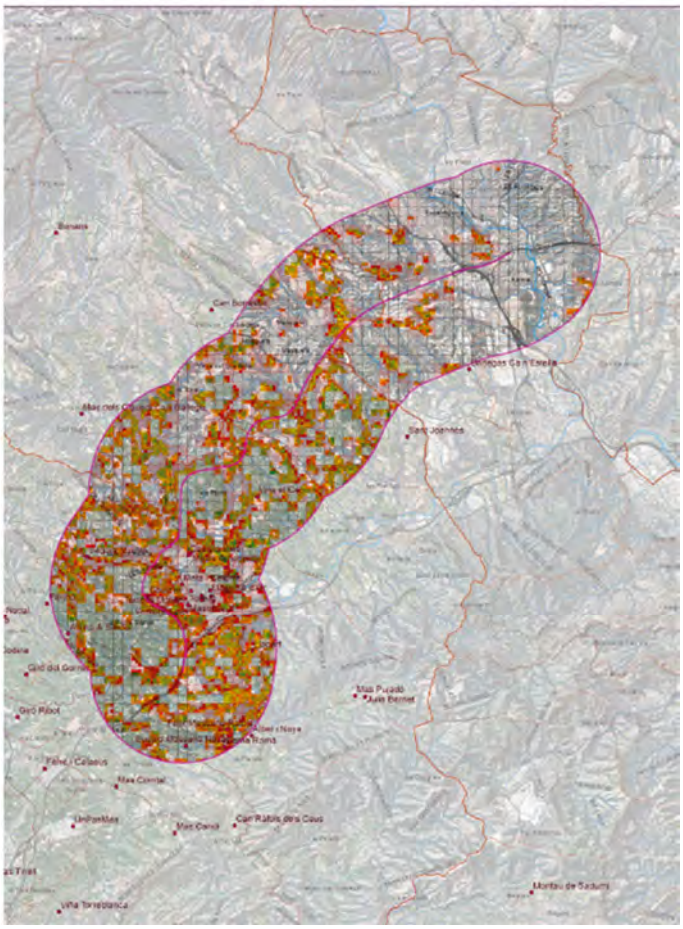

Valoració de les condicions de contorn de la vinya

Es important tenir present que el dimensió de la retícula es oberta en funció del grau de definició i indirectament de l'escala amb la que es treballa. La malla utilitzada aquí ha estat la de 300m x 300 m.

En la valoració de la qualitat del paisatges vitivinícola a part del percentatge de vinya es considera la qualitat del veïnatge.

Aquest valors es mapifiquen en les superfícies definides pels corredors visuals que es formen, prenent a partir dels eixos de les diverses propostes pel IV cinturo, 3.000 m a dreta i esquerra. Els 3.000 es consideren el límit de la visió en relleu del paisatge, segon Leonardo Benevolo, Kevyn Linch, Alain Tourne i d'altres. Aquest corredor visual extens pot contenir altres corredors.

Comparant la mapificacio de les continuïtats i extensions de percentatges s'estableix la petjada paisatgística que determina el grau d'alteració que cadascuna de les opcions comportaria.

L'associació de continuïtat i extensió, ambdós quantificables amb qualitat visual o escènica del paisatge de proximitat, permet la seva consideració paramètrica en el planejament que pot tenir múltiples aplicacions en la preservació de la qualitat paisatgística de qualsevol paisatge.

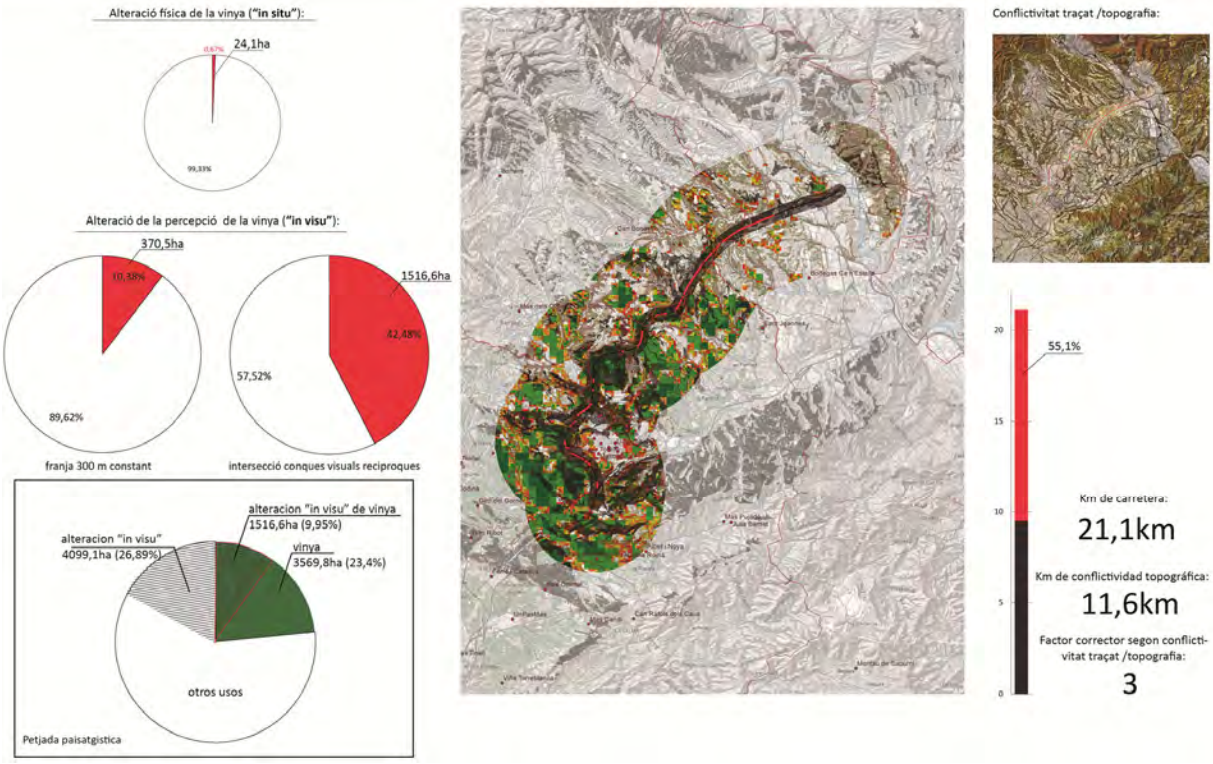

Valoració resum d'una de les propostes de traçat del 4t cinturó.

8. PARTICIPACIÓ

La redacció d'aquests treballs neix de la participació d'un col·lectiu agrupat en la PPIVP, per a la millora dels treballs que està portant a terme el Departament de Territori del Pla Territorial Parcial del Penedès.

Aquesta voluntat de participació comporta en coherència també exposar i compartir el resultat dels treballs finalment realitzats, per obrir el debat i recollir propostes que s'hauran de canalitzar cap a la formulació del Pla Territorial.

En la realització dels treballs s'han fet diversos actes de participació i presentació. Aquests es van iniciar amb la formalització d'un manifest i la seva publicació en la xarxa, amb la voluntat de recollir adhesions, que han estat més de 150 fins a la data.

Resultat d'això, es va fer una primera presentació al VINSEUM, a Vilafranca del Penedès, al Juliol de 2018, on es va presentar la plataforma, els seus integrants i els seus objectius.

Posteriorment, es va configurar un equip de treball amb diversos professionals, que han permès concloure aquesta primera fase de treballs amb el document que avui es presenta.

Aquests treballs, en el marc del Congres del Paisatge del Penedès, celebrat el passat Juny de 2019, es van presentar als associats de la plataforma, convidant expressament als representants del Departament de Territori, Consells Comarcals, i dels Ajuntaments.

En aquest sentit cal agrair la presència en aquest congres del Sr. Agustí Serra, Secretari d'Agenda Urbana i Territori, i del Sr. Josep Armengol, Sub-director General d'Acció Territorial, així com representants del Consell Comarcal i de diversos Ajuntaments, i de l'avui President de la Vegueria del Penedès, Sr. Pere Regull.

La participació de la Plataforma no s'acaba en el present document, ni en les propostes que conté. Mantindrà el compromís en la participació en l'elaboració del Pla Territorial, completant si cal els estudis

aquí presentats, i en tot cas, aportant, a través dels canals de participació que s'ofereixin, els coneixements o inquietuds que la planificació del futur de la Vegueria generi.

Aquesta participació, com fins ara, té un caràcter propositiu, per millorar i enriquir, si s'escau, els treballs que el Departament de Territori està desenvolupant, amb l'objectiu, en primera instància, d'incorporar el valor del sector vitivinícola en la configuració del futur de la Vegueria, i en tot cas, procurant en la millora del conjunt del Penedès.

9. CONCLUSIONS

Des de l'inici del present treball, coincidint amb els primers esborranys del Pla Territorial de la nova Vegueria del Penedès, fins a la data d'avui en que es presenta, s'ha anat aprofundint en cada un dels aspectes tractats, els quals convergeixen en mostrar la realitat vitivinícola del Penedès com a paisatge persistent resultat del seu valor social, cultural i econòmic, amb la vinya com element central.

Malgrat els últims esdeveniments, de baixada de preus del sector primari, que poden posar en risc la continuïtat de els explotacions agrícoles, si més no tal com fins avui les hem entès, el valor i el caràcter de la vinya persisteix com a base del conjunt del sector vitivinícola, sent alhora context i aparador, que potencia el valor de tot el conjunt. Sembla doncs poc adequat menystenir una de les parts, quan es tan necessària pel valor i èxit de tot el conjunt.

Tampoc es pot menystenir el valor territorial d'una extensió de més de 20.000 ha de vinya, en un entorn metropolità, viables fins a data d'avui, sense necessitat de figures dissenyades des de la lògica urbana, com els anomenats "parcs agraris", i eix d'un sector econòmic, actual, innovador, exportador, que és mostra i reclam pel conjunt del país, i que centra el seu valor en l'espai vitivinícola.

Cal doncs la màxima cura i prevenció en les propostes que incideixen, directa o indirectament, sobre aquest espai vitivinícola.

Des de les infraestructures, els estudis conclouen, en la obsolescència, per innecessari, de l'entrada del quart cinturó al Penedès, en el benentès que les dinàmiques de creixement es fonamentin sobre la millora i reciclatge dels teixits urbans actuals, o de les reserves de sòl existent. També demanden la major permeabilitat d'una A7 sense peatges, i una N340 amb un caràcter més local.

Es a dir, la proposta, recuperant antics estudis generats des de l'àmbit metropolità, tanquen el quart cinturó en el corredor d'Abrera, evitant entrades expansives cap el Penedès, amb efectes devastadors sobre aquest espai vitivinícola, tan reconegut i escàs, si més no en entorns metropolitans, en el conjunt d'Europa.

En aquest context, els estudis sobre els sistemes d'assentaments, mostren que hi ha reserva de sòl al Penedès, a ritmes de creixement sostingut, per gairebé cent anys en el cas de sòl residencial, i més de 30 anys pel sòl d'activitat, sense comptar els solars vuits en el sòl urbà consolidat. Així, només es poden entendre estratègies de millora d'aquests sòls fent-los adequats per a les demandes actuals, però en cap cas preveure dinàmiques expansives que no es justifiquen ni en els escenaris mes desbocats.

La contenció, evitant l'afecció de l'espai vitivinícola, ve també reforçat pels estudis econòmics, que emmarquen la vinya en tota la seva cadena valor.

El sector econòmic del vi i del cava és clau per a l'economia penedesenca i també ho és per a l'economia catalana. Parlem d'un sector econòmic que genera, al Penedès, una producció d'ampolles de vi i cava d'aproximadament 215 milions, equivalents a 1.015 milions d'euros l'any 2017[6].

El clar predomini de la imatge rural, i una alta qualitat dels espais oberts que, en el cas de part de l'Anoia, tot l'Alt Penedès i el nord del Baix Penedès i el Garraf, estan majoritàriament destinats al cultiu de la vinya, constitueixen el suport natural de la creixent activitat de promoció i divulgació de la cultura del vi i el cava, i han posat a la regió Enoturisme Penedès en el *top three* de la lliga de les millors regions vitivinícoles de l'estat espanyol, generant un impacte econòmic equivalent a més de 13 milions d'euros anuals a la regió del Penedès[7].

Aquesta caracterització econòmica de l'Àmbit Penedès, des del punt de vista del sector del cava i el vi, proporciona una dimensió econòmica de la vinya que va molt més enllà de l'estricta anàlisi del sector agrari i de l'estricta vinya, configurant una dimensió holística en termes econòmics que inclouen el sector

[6] Aquesta xifra és resultat de considerar que el 80% del mercat del cava es genera al Penedès, tant en termes d'ampolles com en termes econòmics.

[7] Dades any 2017 publicades a l'Informe de visitantes a bodegas y museus del vino Asociados a las Rutas del Vino de España 2017.

agrícola, el sector industrial i agroindustrial, el sector de transport i la logística, el mercat exterior, el mercat de treball i el sector turístic, que el configura com un dels motors econòmics no sols del Penedès, sinó també de Catalunya.

Mantenir el valor de l'espai vitivinícola, en el conjunt dels espais oberts, sent aquest un objectiu remarcat en el Pla Territorial, no és possible sense una adequada proposta d'ordenació dels citats espais oberts. Així, el present treball mostra una metodologia per evitar la competència entre els valors del territori, permetent per a cada un d'ells una lectura i comprensió conjunta, i en coherència, una protecció més incisiva i eficaç.

S'introdueix, també en coherència a allò que també el departament de Territori sovint exposa, la necessitat de que l'ordenació dels espais oberts superi l'escala municipal, proposant també les unitats de paisatge com l'entitat bàsica de la seva ordenació.

En aquest marc, és possible posar en valor la vinya, en el seu conjunt, i per tant també els cellers i el teixit d'accessos, de capil·laritats, que penetren en un territori centrat en la qualitat del seu paisatge més proper.

L'exposició de mètodes per a quantificar aquesta fragilitat és l'objectiu i resultat dels treballs de paisatge, mostrat en l'avaluació dels efectes sobre la vinya de les diverses propostes que s'han anat coneixent del traçat del quart cinturó.

Més enllà del propi resultat dels estudis desenvolupats, també cal destacar com s'han portat a terme. Aquest són el resultat de l'empenta i el lideratge de la societat civil del Penedès, del teu teixit associatiu, empresarial, sindical, que han fet un esforç majúscul per aportar, en el procés de redacció del Pla Territorial, un altre dibuix, un contrast del futur que se'ls hi presenta, una realitat volguda de persistència del seu caràcter vitivinícola, amb la voluntat de contenir, com fins ara, els embats d'una transformació metropolitana que sovint vol imposar-se mostrant-se com a únic futur viable.

El present document te com a principal objectiu fomentar la participació en l'elaboració del Pla Territorial, exercint-la, i generar debat amb la voluntat de millorar i enriquir el futur d'aquesta comarca, ja sigui adoptant les propostes que conté o, en allò que pugui, millorar les que se'ns presenten.

ADHESIONS

PATRONALS I SINDICATS

Institut del Cava

Pimecava

UVIPE-AVC (Grup Unió Vinícola del Penedès – Associació Vinícola Catalana)

CEPVI (Centre d'Estudis del Paisatge Vitivinícola)

Cambra de Comerç de Barcelona

Federació Empresarial del Gran Penedès · FEGP

Gremi d'Hostaleria i Turisme de l'Alt Penedès

Unió de Pagesos

Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya (JARC)

Associació de Viticultors del Penedès

AJUNTAMENTS, ENTITATS I REPRESENTANTS LOCALS

Ajuntament de Sant Llorenç d'Hortons

Ajuntament de Sant Sadurní d'Anoia

Centre Excursionista del Penedès

Col·legi Oficial d'Enginyers Agrònoms de Catalunya

Confraria del Cava

Consell Regulador de la D.O. Penedès

Consell Regulador del Cava

Consorci de Promoció Turística del Penedès

Consorci per a l'Ús del Segell Vinya Celler Masia

Corpinnat

Fundació Pro-Penedès

Grup de Muntanya Sant Sadurní

Institut d'Estudis Penedesencs

Col.lectiu Bosc Verd – Edc

EA de Viticultura i Enologia M. Rossell

Escola d'Enoturisme de Catalunya

Universidade de Aveiro

ADF Font-rubí

ADF Sant Sadurní (Agrupació de Defensa Forestal)

ADV Baix Penedès

ADV Sant Llorenç-Penedès Superior

ADV Sant Martí-Penedès Superior

ADEMA (Associació per la Defensa del Medi Ambient)

Associació Cultural Montònec de Font-Rubí

Associació Cultural Rimaires

Associació de veïns de la Bleda

Associació de veïns de la Bleda

Associació Empelt

Associació La Carretera del Vi

Associació Viticultors del Penedès

Entesa per Sant Llorenç-ERC-Mes

ERC Font-rubí

ERC Vilafranca

Esquerra Republicana , Santa Margarida i els Monjos

Esquerra Republicana Sant Sadurní

INNOVI (Clúster Vitivinícola de Catalunya)

Jovent Republicà Sant Sadurní d'Anoia

PDeCAT Sant Sadurní d'Anoia

Secció local d'Esquerra Republicana de Catalunya a Gelida

EMPRESES

9 Dracma, S.L.

Allotjament Rural Cal Tuyà

Antoni Carbó Galimany

Antonio Mascaró, S.L.

Autocon Celler

Bikemotions

Bodegas Jaume Serra, S.L.U.

Bodegas Pinord

Bodegues Sumarroca, S.L.

Ca la Katy

Cal Cols

Cal Feru

Cal Massana

Cal Ritu, S.L.

Caldecoinox S.L.

Can Bas Domini Vinícola

Can Castany, S.C.P.

Can Castany, S.C.P.

Can Cruset agroturisme

Can Descregut

Can Llopart de Subirats, S.C.P.

Can Miquel de les Planes SCP

Can Pasqual de Gelida

Can Pasqual de Gelida

Caravaning Penedès

Carles de Lavern, S.L.

Casa rural Cal Drac

Casa Rural Masia Ca l'Artigas

Castelo de Pedregosa, S.L.

Catalonia Adventures

Cava Torné & Bel

Cecovica, S.L.

Celler Eudald Massana Noya

Celler Parató

Celler Pardas

Cellers Avgvstvs Forvm S.A.

Cellers de Can Suriol del Castell, S.L.

Cellers Grau Dòria, S.L.

Cellers Most Doré S.L.

Codorníu, S.A.

Colet Viticultors, S.L.

CPGRAFIC

Decavi

El Cigró d'Or

El Mas Ferrer

EMMS

ENOXpro

Esteve i Julia, S.C.P.

Fem Vinya, enoturisme i activitats infantils

Fermi Bohigas, S.A.

Fonda Neus

Forns Raventós

Freixenet S.A.

Fundació Privada Futura Local

Fusteria Siguenza i Fills SCP

G_Tecnologies

Germans Seguí García CB

Giró del Gorner, S.L.

Giró Ribot, S.L.

Gràfiques Vàrias, SAU

Gramona Stock, S.L.

Gramona, S.A.

Heretat Can Llopart de Subirats, S.L.

Heretat Guilera, S.L.

Hotel Fonda Neus

Huguet de Can Feixes S.L.

Igremap, S.L.P.

Jané Ventura, S.A.

Jaume Giró i Giró

Jean Leon, S.L.U.

Joan Pascual Ferran

Juvé & Camps

La Llum del Nord Accp

La Solana del Cava, S.A.

La Xarmada

Lleure Olesa, S.L.

Llopart Cava, S.A.

Manel Xic SCP

Maria Nutó, S.A.

Mas Candi, S.L.

Masia Cal Dragano

Masia Fermí Font

Masia Olivera

Masia Vallformosa

Mata Feixas, S.L.

Miguel Torres, S.A.

Nadal

New Group Maquinaria Moderna, S.L.

Oliver Viticultors

Oriol Rossell, S.A.

Ozcáriz-Lindstrom Arquitectes

Pagà Disseny

Pagès Entrena, S.L.

Parenthesis

Pere Ventura

Plataforma #StopAgroparc

Priori Advocats SCCLP

Propietat d'Espiells, S.A.

Raventós i Blanc

Raventós Rosell, S.L.

Recaredo Mata Casanovas S.A.

Restaurant Cal Xim

Roger Goulart

Rosell i Formosa, S.A.

Seguí Procuradors

Segura Viudas, S.A.

Tecnics Assessors Agroindustrials SLPU

Torelló Llopart, S.A.

V.C. Monastell

VIA – Celler del Xalet

Vicenç Cartró Parera

Vilagit Advocats

Vilagut Advocats

Vilarnau

Vins el Cep, S.L.

Vinyes Singulars

Viña Torreblanca, S.L.

Virgen Internacional, S.L.

VORGE Int. SL

Xerigots Formatges i Vins